

شایپا چاپی: ۵۸۹۶-۲۲۲۸

شایپا الکترونیکی: ۷۱۴۸-۲۶۴۵

نشریه علمی

معماری و شهرسازی ایران

پاییز و زمستان ۱۴۰۰ / شماره ۱۲ / دوره ۲

الْغَنَّامُ

دو فصلنامه معماری و شهرسازی ایران نشریه علمی انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران است که در راستای مستند سازی و تقویت پژوهش های مرتبط با حوزه های معماري، معماري منظر، برنامه ریزی شهری، طراحی شهری، مرمت بافت و ابنيه، طراحی صنعتی و حوزه های وابسته، در پائیز ۱۳۸۹ با مجوز شماره ۳/۲۱۱۰۳ مدیر کل دفتر سیاست گذاری و برنامه ریزی امور پژوهشی، "علمی-پژوهشی" شناخته شده و اولین شماره آن منتشر شد. این نشریه بنابر آیین نامه نشریات علمی مصوب ۱۳۹۸/۰۲/۰۲ به شماره ۱۱/۲۵۶۸۵ وزارت علوم تحقیقات و فناوری با عنوان "نشریه علمی" شناخته می شود.

اهداف نشریه علمی معماری و شهرسازی ایران

- ایجاد و ارتقای بستری مناسب برای تبادل علم و دانش در حوزه های معماري، شهرسازی، هنر و طراحی صنعتی
- مستند سازی و تقویت پژوهش های مرتبط با حوزه های معماري و شهرسازی
- مطلع نمودن کارشناسان و پژوهشگران حوزه های معماري و شهرسازی از جدیدترین یافته و دستاوردهای روز ایران و جهان

محورهای موضوعی نشریه علمی معماری و شهرسازی ایران

- معماري (معماري پايدار، تكنولوجى و انرژى در معماري، آموزش معماري)
- منظر
- تاريخ هنر
- شهرسازی (برنامه ریزی شهری، برنامه ریزی منطقه ای، طراحی شهری، مدیریت شهری)
- مرمت و حفاظت بافت، ابنيه و اشیا
- طراحی صنعتی (طراحی محصول، پژوهش هنر)

سیاست انتشار نشریه علمی معماری و شهرسازی ایران

مقالات ارسالی برای این نشریه به صورت دوسویه ناشناس داوری می شوند و پس از داوری و موافقت هیئت تحریریه به چاپ خواهند رسید. برای تسهیل استفاده دانشجویان، پژوهشگران و متخصصان و ارتباط گسترده تر با جهان و متخصصان بین المللی، نشریه علمی معماري و شهرسازی ایران امکان دسترسی آزاد و رایگان به تمامی مقالات را در سایت اینترنتی مجله فراهم کرده است. این نشریه با احترام به قوانین اخلاق در نشریات تابع قوانین کمیة اخلاق در انتشار (COPE) می باشد و از آیین نامه اجرایی قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در آثار علمی پیروی می نماید.

صاحب امتیاز: انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران

مدیر مسئول: دکتر محسن فیضی

سردبیر: دکتر مصطفی بهزادفر

هیأت تحریریه داخلی (به ترتیب حروف الفبا):

- دکتر ایرج اعتصام، استاد دانشکده عمران، معماري و هنر، دانشگاه آزاد اسلامي واحد علوم و تحقیقات
- دکتر محمد رضا بمانیان، استاد دانشکده هنر و معماري، دانشگاه تربیت مدرس
- دکتر مصطفی بهزادفر، استاد دانشکده معماري و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران
- دکتر مهدی خاکزند، دانشیار دانشکده معماري و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران
- دکتر داراب دیبا، استاد دانشکده معماري و شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامي واحد تهران مرکزي
- دکتر محسن فیضی، استاد دانشکده معماري و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران
- دکتر یوسف گرجی مهلبانی، استاد دانشکده معماري و شهرسازی، دانشگاه بین المللی امام خمینی(ره)
- دکتر اصغر محمد مرادی، استاد دانشکده معماري و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران
- دکتر حامد مظاہریان، دانشیار دانشکده معماري، پردیس هنرهای زیبا، دانشگاه تهران
- دکتر فرهنگ مظفر، دانشیار دانشکده معماري و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران
- دکتر غلامحسین معماریان، استاد دانشکده معماري و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران
- دکتر هاشم‌هاشم‌نژاد، دانشیار دانشکده معماري و شهرسازی، دانشگاه علم و صنعت ایران

هیأت تحریریه بین الملل (به ترتیب حروف الفبا):

- دکتر رحمان آذری، دانشیار، دانشکده هنر و معماري، دانشگاه پنسیلوانیا، آمریکا
- دکتر احسان شریفی، دانشیار، دانشگاه آدلاید، استرالیا
- دکتر ایوب شریفی، دانشیار، دانشگاه هیروشیما، ژاپن
- دکتر محمد طالقانی، دانشیار، دانشگاه لیدز، انگلستان
- دکتر باملا کریمی، دانشیار، دانشگاه ماساچوست، آمریکا

مدیر تحریریه: دکتر مهدی خاکزند

کارشناس تحریریه: مهندس آناهیتا طبائیان

دوره ۱۲، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۴۰۰

ویراستار فارسی: انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران

ویراستار انگلیسی: مهندس سعاد صریحی

طراح صفحه‌بندی و جلد: مهندس آناهیتا طبائیان

صفحه‌آرایی و فرمتینگ: الهام منتی محب

تیراژ: ۵۰ نسخه

قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

چاپ: دانشگاه علم و صنعت ایران

نشانی نشریه: تهران، دانشگاه علم و صنعت ایران، داشکده معماری و شهرسازی، طبقه سوم، دفتر انجمن علمی معماری و شهرسازی ایران.

کد پستی: ۱۳۱۱۴-۱۶۸۴۶

تلفن: ۰۲۱-۷۳۲۲۸۲۳۵

دورنگار: ۰۲۱-۷۷۲۴۰۴۶۸

نشانی الکترونیکی: iaau@iust.ac.ir

سایت و سامانه الکترونیکی نشریه انجمن: <https://www.isau.ir>

شایان چاپی:
شایان الکترونیکی:

نشریه علمی

معماری و شهرسازی ایران

پاییز و زمستان ۱۴۰۰ / دوره ۱۲

www.isau.ir

مقالات چاپ شده لزوماً نقطه نظرات نشریه نبوده و مسئولیت مقالات به عهده نویسنده‌گان محترم است.
این شماره با حمایت دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه علم و صنعت ایران به چاپ رسیده است.

راهنمای نویسنده‌گان

از نویسنده‌گان محترم جهت انتخاب نشریه علمی معماری و شهرسازی ایران برای انتشار اثر علمی ایشان، صمیمانه سپاسگزاریم. خواهشمند است جهت تسریع در مراحل داوری و انتشار، با دقت راهنمای نویسنده‌گان را مطالعه بفرمایید.

۱- مقاله باید حاصل کار علمی و پژوهشی بوده و قبلاً در نشریه دیگری اعم از داخلی یا خارجی و یا مجموعه مقالات سمینارها و مجامع علمی چاپ نشده و یا همزممان برای نشریه دیگری ارسال نشده باشد.

۲- صرف مقاله پژوهشی در مجله مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و مقالات مزوری نیز از نویسنده‌گان مجبوب و پیشکسوت معماری و شهرسازی در زمینه نظری برابر اهداف و چشم انداز مجله پذیرفته می‌شود.

۳- مقالات باید صرفاً از طریق سایت مجله به آدرس <https://www.isau.ir> ارسال شوند. به مقالاتی که از طریق ایمیل یا به صورت چاپی به مجله ارسال شوند ترتیب اثر داده نخواهد شد.

۴- مسئولیت صحت و سقم مقاله به لحاظ حقوقی و علمی بر عهده نویسنده‌گان است. دوفصلنامه علمی "معماری و شهرسازی ایران" حق رد یا قبول و نیز ویراستاری مقالات را برای خود محفوظ می‌دارد.

۵- مقالاتی که خارج از حوزه اهداف مجله ارسال شوند، بدون داوری و با نظر سردبیر یا گروه دیبران مجله، از فرایند ارزیابی خارج خواهد شد.

۶- زبان رسمی نشریه فارسی است و مقاله باید دارای انشایی روان و از نظر دستور زبان و آیین نگارش فارسی خالی از اشکال بوده و سقف تعداد صفحات ۱۷ صفحه می‌باشد (بدون احتساب صفحه چکیده و منابع).

۷- در گروه نویسنده‌گان حتی یک عضو هیات علمی باید وجود داشته باشد.

۸- مشخصات نویسنده / نویسنده‌گان به جز در صفحه جداگانه‌ای با عنوان مشخصات نویسنده‌گان، نباید در هیچ قسمت دیگری از مقاله ذکر شود.

۹- از هر نویسنده تنها یک مقاله در فرآیند داوری قرار می‌گیرد و ارسال مقاله دوم تنها زمانی میسر است که مقاله اول تعیین تکلیف شده باشد.

۱۰- در صورت استفاده از پایان‌نامه یا رساله‌های دانشجویی، ذکر نام استاد راهنما، عنوان رشته و نام دانشگاه مربوط، الزامی است و مقالات برگرفته از پایان‌نامه و رساله دانشجویان با نام استاد راهنما، مشاوران و دانشجو به صورت توأم و با مسئولیت استاد راهنما منتشر می‌شود.

۱۱- لازم است ساختار مقاله براساس فایل تمپلت (قابل دریافت از طریق سایت و سامانه نشریه) تنظیم و ارسال شود.

۱۲- ارجاعات داخل متن و فهرست منابع پایانی باید براساس شیوه نامه APA تنظیم شوند.

۱۳- هزینه‌های هر مقاله در مراحل مختلف از نویسنده‌گان دریافت خواهد شد که در سایت و سامانه نشریه، قابل مشاهده است.

۱۴- لازم به ذکر است پس از پذیرش علمی و نهایی مقالات، چکیده مبسوط انگلیسی، چکیده تصویری، ترجمه منابع، ترجمه جداول و شکل‌ها، جهت انتشار دریافت می‌شود.

فهرست		داوران این شماره
مقالات علمی		
۵	بررسی میزان تحقق یافته‌گی شاخص‌های شهر بوم‌گرا و ارائه چارچوب مفهومی توسعه آن مبتنی بر میزان رضایتمندی ساکنین (مطالعه موردي: محله ازگل تهران) مهدی سعیدی، مژگان انصاری، فائزه ترابی‌نژاد	امیررضا اردکانی علی اسدپور باپک امرابی
۲۵	مطالعه تطبیقی تعاریف، کارکردها و عناصر «رسانه» به منظور بررسی نقش «معماری» به عنوان یک «رسانه» پگاه یا هدایار اردکانی، حسن ذوالقدرزاده	الناز ایمانی پژوهشگر محمد آتشین‌بار
۴۳	مطالعه تطبیقی محراب‌های مساجد جامع تبریز و مرند سحر طوفان، امیر جدایی	زهرا بروزگر پیمان بیله‌چی‌ها
۵۵	نظریه برگردان در تحلیل معماری مسکونی مدرن کشورهای ترکیه و ایران (۱۹۳۰-دهه) محمد‌حامد موسوی	مؤسسه آموزش عالی کوثر- قزوین ملیحه تقی‌پور
۶۹	سنجهش ظرفی بازتوسعه اراضی متروکه در اراضی صنعتی - کارگاهی شهر بیزد فاطمه کریمی، سمانه جلیلی صدرآباد	فاطمه جم امین حبیبی
۸۳	الگوی طراحی پوشته تلفیقی بهینه در تولید برق خورشیدی با بهره‌گیری از الکترونیسم زنتک در اقلیم سرد ایران علی‌پارسا فرهنگی خانقا، یوسف گرجی مهلبانی، سید مجید مفیدی شمیرانی، حسین مدی	مهردی خاکزند زهرا خدادی سارا دانشمند
۱۰۳	ارائه مدل مفهومی مکان در مبنوای نمایانگرها زمان و فضا (نمونه موردي: امامزاده یحیی تهران) غزاله گودرزی، مصطفی پهزاده، یوسف‌علی زیاری	دانشگاه آزاد اسلامی - واحد شهر ری دانشگاه شیراز
۱۱۹	تأثیر حس تعلق به مکان ساکنان بر نمای بناهای مسکونی محلات مجاور مادی‌های اصفهان مرجان امجد، فرهنگ مظفر، شیرین طغیانی، وحید قاسمی	حسین راعی پژوهشگر
۱۳۷	بررسی چگونگی افزایش حس انسجام در افراد با توجه به رویکرد سالوتوزیک (نمونه موردي: بافت مسکونی محله تاریخی سنگ سیاه شیراز) محدث السادات حمیدی، مهدی خاکزند، محسن فیضی	مهسا شعله اسماعیل شیعه زکیه السادات لطفی طباطبائی
۱۵۳	شناخت و تحلیل کالبدی معماری بومی روستای یوس سجاد مؤذن، شینا صبرنی	سیده مرضیه طبائیان دانشگاه آزاد اسلامی - واحد اصفهان
۱۷۱	تحولات کالبدی آرامگاه امام‌زاده عبدالله شوستر نمودی از معماری ایرانی در گذر از دوره سلجوقی - خوارزمشاهی به دوره ایلخانی عباسعلی احمدی، امین احمدی سیاھپوش	هادی عبادی پژوهشگر
۱۸۹	تأثیر محدوده‌ی کالبدی مجموعه‌های مسکونی بر ترس از جرم ساکنان: مقایسه‌ی مجموعه‌های مسکونی محصور، محصور نمادین و غیرمحصور در شهرک اکباتان محمد جلیلی، علیرضا عیی، فرید، رامین مدنی، بروس جاد	بهزاد فرمہینی فراهانی سید مجید مفیدی شمیرانی
۲۰۵	مطالعه تطبیقی اصول پیریان در معماری و مصنوعات با سبک‌های طراحی صنعتی محمد ذوالقدری، ناصر کلینی مقانی	صلاح الدین مولانایی سجاد مؤذن
۲۱۷	تحلیل پایداری اجتماعی مجتمع‌های مسکونی به کمک تکنیک سوارا اپسیس عاطفه یعقوبی، زیلا رضاختی	دانشگاه صنعتی جندی شاپور دزفول سید نوروزیان ملکی
۲۳۵	مقایسه‌ی تطبیقی نرم‌افزارهای شبیه‌سازی آسایش حرارتی در محیط شهری رزا وکیلی‌نژاد	بهزاد وثیق
۲۵۱	تبیین مفهوم مسلسله مراتب شکلی-فضایی در الگوی سکونتگاهی قاجار (نمونه موردي: خانه‌ای ایتی تهران) جهان دانش، خسرو موحد، ملیحه تقی‌پور	
۲۶۵	خواشن انواع حرکت در مسکن بر مبنای فرهنگ حريم معاصر (نمونه موردي: سه خانه برگزیده معماری معاصر ایران) فاطمه برادران هروی، مهدی حمزه‌نژاد	
۲۸۱	الگوی منظر آوا در باغ‌های قاجار شیراز امین حبیبی، سارا رحمانی، مهسا سعیدی‌زاده، نگار مکاری	

ORIGINAL RESEARCH PAPER

Reading the motion types in residential buildings based on the contemporary notion of privacy

(Case study: Three selected houses of Iranian contemporary architecture)*

Fatemeh Baradaran Heravi¹, Mahdi Hamzenejad^{2,*}

¹ Master of Islamic Architectural Engineering, Department of Architecture, Faculty of Art and Architecture, Imam Reza International University, Mashhad, Iran.

² Assistant Professor, School of Architecture and Environmental Design, Iran University of Science and Technology, Tehran, Iran.

ARTICLE INFO

Article History:

Received 2019/12/06
Revised 2020/06/15
Accepted 2020/12/06
Available Online 2021/12/22

Keywords:

Motion - Inertia in House
Space Arrangement
Notion of Privacy
Human - Environment Relation
Housing Components

Use your device to scan
and read the article online

Number of References

34

Number of Figures

12

Number of Tables

13

Extended ABSTRACT

BACKGROUND AND OBJECTIVES: In the contemporary era, cultural values influenced by individuals' behavior, attitudes, and beliefs can offer the definition of desired privacy in the human-environment relationship. The most important element of privacy can be interpreted based on the manner and form of the communication. In this interaction, human beings define different preferences and definitions of privacy in relation to others and other spaces. According to these interactions included in Islamic and social interactions, the experiences in the house environment lead to semantic (mental) and physical (objective) movement. In relations that are shaped out of semantic (mental) movement within the house, communication with nature, guests, neighbors, God, spouses, and family is remarkable. The interactions in the house environment can be controlled with motion, visual, auditory, and olfactory senses and help to study the movement in the physical (objective) dimension. The importance of each factor and communication tool in each housing component allows designers and architects to identify the notion of desirable communication privacy in the contemporary era to design the spatial arrangement appropriate to residents' privacy. The aim is to obtain the desired physical arrangement for creating privacy in accordance with the current Islamic culture in contemporary housing and answer the following questions:

1. What is the relationship between the effective components of human-environment interactions in each functional housing component and the housing spatial arrangement?
2. By recognizing the different effects of communication components representing the individuals' privacy in each housing component, what environmental solution can be provided for the effective design of the desired spatial layout of the privacy?
3. According to the basic pattern of privacy layout obtained from the Islamic architecture experts' opinions, how has privacy been arranged in contemporary houses?

METHODS: The To identify the characteristics of human-environment relations, (1) the content of interactions (types of communication that humans have in housing components), (2) the motion, visual, auditory, and olfactory controlling types, and (3) the degree of optimal communication for each component with other functional components of the house has been completed in two parts. A Field research method with a researcher-made questionnaire was completed. The statistical sample size based on Cochran's formula was 78 Islamic architects, and data were analyzed using SPSS software. The significance of the difference between the humans and house components was determined by Kruskal-Wallis nonparametric test. The mean relationship and size of human movement in housing components were compared to identify optimal privacy indicators for spatial arrangement.

FINDINGS: According to statistical data, the living room with low effect can be considered an intermediary element in communication (movement) and creating privacy in the house. Recognizing the best spatial arrangement accepted by people in different biological situations in Islamic culture helps architects determine the value of privacy in the spatial arrangement of contemporary Iranian housing. Therefore, three contemporary Iranian

Extended ABSTRACT

houses with two types of movements that lead to the structural and psychological layout were selected to investigate the effectiveness of the privacy layout obtained from the opinions of Islamic architecture experts. In these spaces, (1) the visual privacy with the visual graph in Depth map software and the (2) space communication (movement) privacy with the explanatory graph in A-Graph software were fully scrutinized. In the basic model of spatial arrangement based on Islamic architecture experts' opinions, the inner core (private space), the outer core (public space), and the living space, as the interface, shape the house. Other space functions are located in relation to the interface space by determining the distance (depth) and the type of proximity (interconnection) with various physical elements (floor, wall, curtain) in the contemporary model.

CONCLUSION: Designing the space layout based on Islamic documents necessitates observing four types of visual, motor, auditory and olfactory privacy in indoor and outdoor spaces. In creating the layout of space, the living room and bedrooms were among the influential spaces. In recognizing the communication desirability in housing components, the yard, the living room, and kitchen (extroverted space) were identified as spaces with a high level of communication. The washing closets and master bedroom (introverted space) had the lowest preference for human-environment communication. Three levels of privacy were identified in modern and Islamic houses. The optimal physical planning of the privacy layout based on the communication desirability in every housing component can offer a better arrangement of housing spaces. In the basic model of space layout based on Islamic architects' opinion, the two inner core (private space) and outer core (public space) and the living room as the interface between these spaces shape the housing layout. In the contemporary model, the living room is the main core, and other spaces are identified by the distance (depth) and the type of proximity (joint) to other physical elements (floor, wall, curtain ...). The privacy layout of privacy from high to low was presented based on the current communication and controlling levels in the contemporary house and ultimately led to the proper location of spaces in today's housing.

HIGHLIGHTS:

- Expressing the relationship between the effective components in the types of human-environmental interactions in each functional component of housing and spatial arrangement of housing.
- Receiving the desired physical arrangement of privacy in accordance with the current Islamic culture and existing among people in contemporary housing.
- Providing a basic model of home layout based on the views of Islamic architects.

ACKNOWLEDGMENTS:

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-forprofit sectors.

CONFLICT OF INTEREST:

The authors declared no conflicts of interest.

COPYRIGHTS

©2021 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers. (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

HOW TO CITE THIS ARTICLE

Baradaran Heravi, F.; Hamzenejad, M., (2021). Reading the motion types in residential buildings based on the contemporary notion of privacy (Case study: Three selected houses of Iranian contemporary architecture. *Journal of Iranian Architecture & Urbanism*, 12(2): 265-280.

خوانش انواع حرکت در مسکن بر مبنای فرهنگ حريم معاصر

(نمونه موردي: سه خانه برگزیده معماري معاصر ايران)*

فاطمه برادران هروي^۱, مهدى حمزه‌نژاد^{۲**}

۱. کارشناسی ارشد مهندسی معماری اسلامی، گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه بین‌المللی امام رضا، مشهد، ایران.
۲. استادیار، گروه معماری، دانشکده معماري و شهرساري، دانشگاه علم و صنعت ايران، تهران، ايران.

مشخصات مقاله	چکیده
تاریخ ارسال ۱۳۹۸/۰۹/۱۵	ارزش‌های فرهنگی متاثر از رفتار، نگرش و باورهای افراد در فرهنگ‌های جاری میان افراد، تنظیم حريم مطلوب افراد را در ارتباط دو سویه انسان-محیط، مهم‌ترین عنصر معرف حريم ارتباطات تفسیر می‌کند. انسان‌ها، در این تعامل، ترجیحات و تعاریف متفاوتی از حريم، ارتباط خود را با دیگران و دیگر فضاهای دارند. هدف این مقاله، دریافت آرایش کالبدی مطلوب حريم متناسب با فرهنگ اسلامی جاری و موجود میان افراد در مسکن معاصر است. جامعه آماری براساس فرمول کوکران محاسبه شد که تعداد ۷۸ عمار اسلامی را شامل می‌شود. در مرحله اول، جهت شناخت شاخصه‌های ارتباطی انسان-محیط و میزان معناداری ارتباط میان انسان و اجزای خانه، از ابزار پرسشنامه و نرم‌افزار SPSS و آزمون ناپارامتریک کروسکال والیس، استفاده شد. سپس برای سنجش میزان اثرگذاری الگوی پایه چیدمان حريم به دست آمده از آرا صاحب‌نظران معماري اسلامی، سه خانه برگزیده معاصر ايران انتخاب و در ترم افزارهای A-Garph و Depth Map و
تاریخ بازنگری ۱۳۹۹/۰۳/۲۶	به ترتیب حريم دیداری و حريم ارتباط فضاهای(حرکتی)، بررسی شد. یافته‌ها نشان می‌دهد که پذیرایی با اثرپذیری و اثرگذاری کم به نسبت سایر فضاهای، نقش عنصر میانه در برقراری ارتباط(حرکت) و ایجاد حريم در خانه را دارد. همچنین در الگوی پایه از چیدمان حريم در خانه براساس آرا نظر معماران اسلامی، دو هسته درون(فضای خصوصی) و بیرون(فضای عمومی) و پذیرایی به عنوان هسته رابط فضاهای هستند که سایر عملکردها با تعیین فاصله(عمق) و نوع هم‌جواری(همپیوندی) با انواع عناصر کالبدی(طبقه، دیوار، پرده...) با هسته رابط در الگوی معاصر جایگذاری می‌شوند. بنابراین شناخت چیدمان فضایی مطلوب در فرهنگ اسلامی مورد پذیرش افراد در موقعیت‌های زیستی متفاوت، این امکان را برای معماران ایجاد می‌نماید تا در تعیین ارزش حريم هر جز خانه، چیدمان فضایی مطلوب حريم افراد در خانه معاصر ايرانی را پیشنهاد نمایند.
تاریخ پذیرش ۱۳۹۹/۰۹/۱۶	
تاریخ انتشار آنلاین ۱۴۰۰/۱۰/۰۱	

واژگان کلیدی

- حرکت - سکون درون خانه
- چیدمان فضا
- فرهنگ حريم
- ارتباط محیط-انسان
- اجزای مسکن

نکات شاخص

- بیان ارتباط بین مؤلفه‌های موثر در انواع تعاملات انسان-محیط در هر جز عملکردی مسکن و چیدمان فضایی مسکن.
- دریافت آرایش کالبدی مطلوب حريم متناسب با فرهنگ اسلامی جاری و موجود میان افراد در مسکن معاصر.
- ارائه الگوی پایه از چیدمان حريم در خانه براساس آرا نظر معماران اسلامی.

نحوه ارجاع به مقاله

برادران هروي، فاطمه و حمزه‌نژاد، مهدى. (۱۴۰۰). خوانش انواع حرکت در مسکن بر مبنای فرهنگ حريم معاصر (نمونه موردي: سه خانه برگزیده معماري معاصر ايران)، نشریه علمی معماري و شهرسازی ايران، ۱۲(۲)، ۲۶۵-۲۸۰.

* این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی ارشد نویسنده نخست با عنوان «ارائه الگوی شخصیت محور حريم در خانه های اسلامی» می‌باشد که به راهنمایی نویسنده دوم در دانشگاه بین‌المللی امام رضا، انجام گرفته است.

مقدمه

کردن یا بسته شدن هستند، مردم باید از تماس و فاصله‌ای برای برقراری ارتباط با دیگران در زمان Altman & Chemers, 1980; Altman et al., 1981; Altman, 1975 تعامل انسانی به سه دسته تقسیم شده است: تعامل با خداوند، مردم و محیط که اسلام آن را تأکید می‌کند (Mamat & Mahamood, 2010). این روند در حال تحول شناخته شده به عنوان مقررات حفظ حریم (Altman & Chemers, 1980) است. حریم نیز می‌تواند به عنوان مرز جدایی جنسیتی و جدایی Mortada, (2003) و محدود به غریبه عمل کند (Fahey, 1995). طبق تفاسیر در مسکن سکون، سکونت و تسکین و آرامش، رابطه‌های قابل تجربه در محیط خانه ایجاد می‌کند؛ که حرکت و ارتباط‌هایی در این میان رخ می‌دهد. افراد را دور هم در محیط جمع می‌کند. این حرکت‌ها، ارتباطات میان انسان و محیط، توجه به محدوده‌ای (حریم) از بروز تعاملات را مهم می‌کند. تنظیم تنوعات حرکت در میان انسان و محیط در قالب نظامهای حرکتی که منجر به ایجاد حریم میان افراد و محیط اطرافشان می‌شود، مسئله مهم در چیدمان اجزای مسکن است. براساس انواع تعاملات موجود که هم در دسته‌بندی اسلام و هر در دسته‌ی تعاملات اجتماعی قرار می‌گیرد، رابطه‌های قابل تجربه در محیط خانه، منجر به دو دسته حرکت معنایی (ذهنی) و کالبدی (عینی) می‌شود؛ از منظر دسته‌های ارتقابی که بر نحوه حرکت معنایی (ذهنی) در محدوده خانه اثر دارد؛ ارتقاب با طبیعت، مهمان، همسایه، خدا، همسران و خانواده قابل توجه است. جهت کنترل تعاملات در محدوده خانه به منظور بررسی حرکت در بعد کالبدی (عینی)، با ابزارهای حرکتی، دیداری، شنیداری و بویایی قابل کنترل است (شکل ۱). اهمیت هر فاکتور و ابزار ارتقابی در

مسکن به عنوان یکی از ضروری‌ترین نیازهای اولیه زندگی انسان به تدریج با شکل‌گیری فرهنگ‌ها و عقاید مختلف، معنکس کننده جهان‌بینی ملت‌های مختلف گردید (Elahizadeh & Sorousi, 2014: 36). مسکن، فضای تولد و رشد و بلوغ و زندگی فرد در حالت فردی یا در میان خانواده است؛ خانه محل استقرار فعالیت و رشد کوچک‌ترین واحد اجتماعی یعنی خانواده است (Naghizadeh, 2012: 48). آگاهی از این موضوع که افراد هر جامعه بر اساس شرایط فرهنگی و اجتماعی سرزمنی خود زندگی می‌کنند؛ مردم جامعه ایران نیز با توجه به مسائل دینی عقایدی مختلف خود را دارند (Atapour, 2015: 1)، و شکل اصلی بیان فرهنگی، همزمان راه حل‌های فنی شکل سرپناه، حساسیت‌های هنری، ارزش‌های زیباشناختی و باورهای دینی را نیز معنکس می‌کرد (Vasigh & Pashtunizadeh, 2011: 50). فرهنگ و محیط زیست نقش مهمی در طراحی مسکن دارد. جوامع مختلف انواع مختلفی از فرهنگ، محیط، اعتقادات اجتماعی و اقتصادی، باورهای مذهبی و رفتار محیطی را نشان می‌دهند. این عناصر بر طراحی مسکن تأثیر می‌گذارد، هویت فرهنگی جامعه را بیان می‌کند و می‌تواند رفتار فضایی و استفاده از فضا را نشان دهد (Rapoport, 2007). خانه ایرانی، نمونه‌ای از خانه‌های مسلمان است و نشان از تداوم هنجارهای فرهنگی، باورهای مذهبی و الزامات اساسی حفظ حریم خصوصی در اسلام است. طراحی خانه‌ها از نیاز خانواده شامل فعالیت در فضا و تعامل اجتماعی است که با مردم و فرهنگ سازگار است (Abdul Rahim and Hashim, 2012).

منافع حفظ حریم در همه رشته‌ها بررسی شده و فرض می‌کنند که افراد در تلاش برای باز

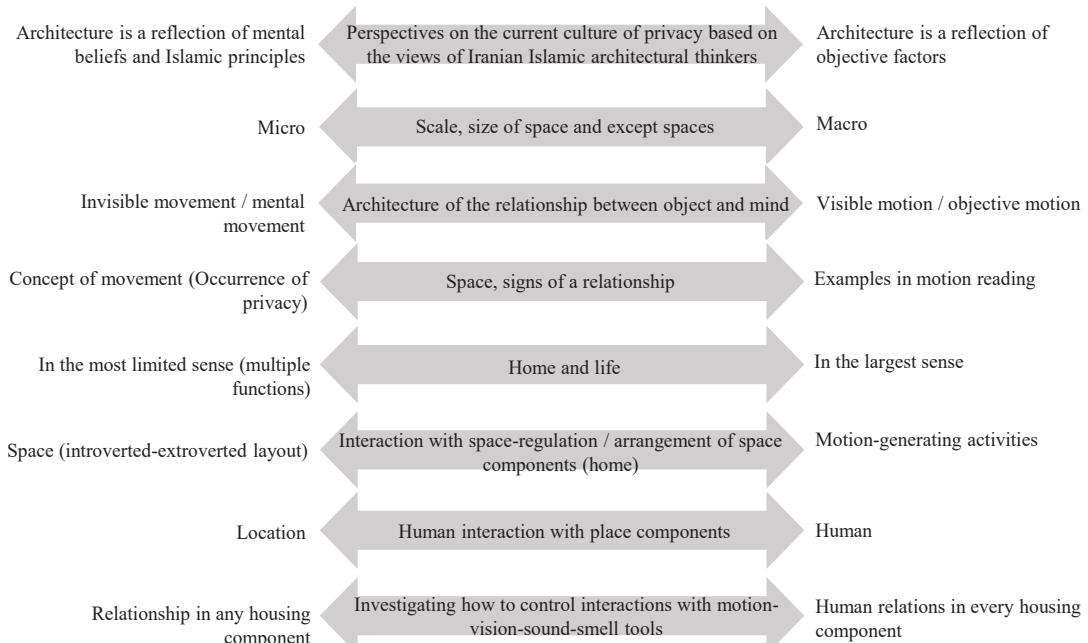

Fig.1. Diagram of the realm of understanding the architecture of the house and the effective factors in the occurrence of different types of movement (Haeri Mazandarani, 2009)

آن به عنوان یک ضرورت مهم در محرومیت دیده می‌شود. در عصر پیامبر اکرم(ص) در میان اعراب اجازه گرفتن نه تنها متدالو نبوده بلکه آن را اهانت به خود قلمداد می‌کردند و در شهرها، درب خانه‌ها باز بوده، لذا بدون اطلاع قبلی وارد خانه‌های یکدیگر می‌شدند، آیات الهی ذکرشده از آن‌ها می‌خواهد تا برای حفظ حریم خانواده دیگران بدون اجازه به این حریم وارد نشوند. در بسیاری از روایات، پیامبر اکرم(ص) تجسس در امور دیگران را امری مذموم دانسته است: «اجازه برای ورود به منزل، باید سه بار گرفته شود و اگر اجازه داده شود، سپس وارد شوید، در غیر این صورت بازگردید».^۱ امام باقر(ع) می‌فرماید: هرگاه یکی از شما به خانه برادرش وارد شد، هرجا صاحب خانه گفت، همانجا بنشیند؛ زیرا صاحب خانه به وضع اتاق خود از میهمان آشناتراست، حضرت امام صادق(ع): «از سعادت مؤمن داشتن خانه‌ای است که اسرار مخفی زندگی او را از دید بیگانگان بپوشاند». پیامبر گرامی: «اگر کسی به دنبال کسب اطلاع از منزل مونمی باشد، چشمانتش برای آن مومن مباح است و کسی که بدون اذن صاحب خانه‌ای به آن وارد شود، خونش مباح است. هر مونمی حریم خصوصی دارد و حریم خصوصی او عند الله محترم است و شکستن این حریم پاتجسس و تفحص، بزرگترین گناه و معصیت محسوب می‌شود و مجازات دارد». بر مبنای آموزه‌های قرآنی و احادیث، مفهوم محرومیت و حریم در اسلام به معنای جداسازی زنان و مردان نامحرم است که با هدف تأمین امنیت خانواده صورت می‌گیرد.

حریم اسلامی در قرآن

حریم در اسلام در واحد خانواده «اساس ساختار اجتماعی فرهنگی جامعه و نهاد خود پایداری» است که ثبات ایدئولوژیکی و فرهنگی را در سرتاسر جامعه تضمین می‌کند. از دیدگاه‌های متفاوت، اسلام اولویتی خاص برای رعایت حریم در سکونتگاه‌ها به عنوان ضرورتی برای حفظ منزه و پاکی زندگی قائل می‌شود. حریم خصوصی یک ارزش کلیدی و اخلاقی است که زیربنای توجه به شأن و منزلت انسانی است. حریم خصوصی به حریم بصری، حرکتی، شنیداری بوسیله قابل ارزیابی است (Nayyeri Fallah et al., 2014). یکی از مهم‌ترین آموزه‌های اسلامی، حمایت از حریم خصوصی افراد و عدم مداخله در امور خصوصی دیگران است. اسلام برای حیثیت، کرامت، شخصیت انسان و حفظ اسرار مردم، ممنوعیت ورود به منزل و خلوت اشخاص و منع تجسس در امور دیگران، جایگاه قائل است. الگ گرابار^۲ اشاره می‌کند، «بیت واژه‌ای عام برای خانه است که در آیات مختلف قرآن به معنای حریمی خصوصی به شمار می‌رود (آل عمران: ۴۹، نساء: ۱۰۰، سور: ۲۷-۲۹). این واژه درباره منازل همسران پیامبر به کار رفته (احزان: ۳۳-۳۴)، که حفظ حرمت‌شان لازم است. در قرآن، واژه‌های «حرم»،

هر جز مسکن به طراحان و معماران کمک می‌کند تا با شناسایی فرهنگ حریم ارتباطات که مطلوب دوران معاصر است، چیدمان فضایی متناسب با حریم ساکنین طراحی نمایند. بر این مبنای تلاش می‌شود به پرسش‌های زیر پاسخ داده شود.

۱- بین مؤلفه‌های موثر در انواع تعاملات انسان-محیط در هر جز عملکردی مسکن و چیدمان فضایی مسکن چه ارتباطی است؟

۲- با شناخت تفاوت اندازه مولفه‌های ارتباطی معرف حریم افراد، در هر یک اجزای مسکن چه راهکارهای محیطی در جهت طراحی مؤثر بر شکل چیدمان فضایی مطلوب حریم می‌توان رائیه داد؟

۳- براساس الگوی پایه چیدمان حریم به دست آمده از آرا صاحب‌نظران معماری اسلامی، چینش حریم در نمونه خانه‌های معاصر، چگونه اتفاق افتاده است؟

مبانی نظری و پیشینه تحقیق

حرکت

در لغتنامه دهخدا، حرکت به معنای جنبش، جنبیدن و سکون، آرام و آرامیدن است. حرکت خروج از قوه به فعل به صورت تدریجی است. حرکت، تغییر مکان یک جسم از محلی به محل دیگر است. حرکت خصوصیتی از شی متحرک است. حرکت دو دسته است: حرکت فیزیکی و معنایی. حرکت فیزیکی باعث درک ظاهری فضای معماري و حرکت معنایی، موجب تغییر در مخاطب می‌شود، این حرکت ذهنی است و تحولی که در آن اتفاق می‌افتد به جای مختصات جغرافیایی، به مختصات ذهنی مخاطب بر می‌گردد و معنایی را در ذهن مخاطب یا استفاده کننده از بنا Mahdavi Nezhad & Nagahani, (2012). لذا می‌توان گفت حرکت می‌تواند امری ملموس و عینی و یا محسوس و ذهنی باشد.

حریم

«حرمت»، «تحریم»، «حرام»، «حریم» همگی با هم قربت معنایی دارند و از ریشه «حرم» مشتق شده‌اند. برخی حریم از «حرمت» به معنای (منع) دانسته‌اند، «حریم را به این دلیل حریم نامیده‌اند که منع صاحب‌ش از تصرف در آن با تصرف دیگران در آن بی اجازه مالک حرام است». (بن منظور)^۳ «اصل معنای تحریم منع است» (طریحی). از مجموع کلمات اهل لغت، حریم، در دو معنا و مفهوم (۱) حریم به معنای آنچه ناید هتك شود(نایدها)، (۲) حریم به معنای آنچه مورد حمایت است(نایدها)، تعریف می‌شود. حریم در روایات، احادیث و فقه، برای تنظیم مطلوب روابط اجتماعی و پیشگیری از نقض حریمهای و تبعات ناشی از آن، قواعد(نایدها و نایدها) را وضع کرده است.^۴

حریم در روایات و احادیث

اسلام جهت حفظ کرامت انسان و رعایت حریم، حقوق ویرثه‌ای وضع نموده که در مسئله «اذن» و آثار

بیرون، درون و انحراف دید در ورودی برای ایجاد مفهوم محرومیت می‌باشد. دست یابی به سلسله مراتب مورد نیاز، پاسخگوی امنیت، محرومیت، آرامش و خلوت می‌باشد (حکمت سلسله مراتب). امنیت روانی، اشاره به برقراری ارتباط باخود و دیگران دارد که در ذیل حریم‌سازی در بعد معنایی، حرکت ذهنی و درونی میان انسان‌ها را بروز می‌دهد. از خصوصیات توجه به حریم در خانه‌سازی اسلامی، ورودی خانه‌ها رو به داخل باز می‌شوند؛ بخلاف خانه‌های غیر اسلامی و عربی؛ که ورودی آن‌ها از داخل رو به خارج قرار دارند. این امر حاکی از آن است که خانه مملکت فرد به شمار می‌رود و در آن جاست که خصوصیت حرمت و اسرار محفوظ می‌ماند (Memarian et al., 2010) (شکل ۲).

«حریم» و «حرام»، در محدوده زمان و مکان، با «شهر حرام»، «خانه حرام»، «ماه حرام» و ... آمده است. شعائر حرام یا مجموعه ارزش‌های مقدس وحدود خداوند و آنچه تحت عنوان «حرمات با حقوق الهی» که احترام آن‌ها بر انسان مسلمان واجب است نیز از جمله حریم‌های تعیین شده در قرآن هستند. قرآن کریم الگوهای متفاوت رفتاری را در رابطه با رعایت حریم دیگران، نظیر شیوه اعلان حضور برای ساکنان خانه و دیگران تشریح می‌نماید (جدول ۱). توجه به حرکت کالبدی، منجر به امنیت ساختاری و حرکت معنایی، منجر به امنیت روانی در برقراری ارتباطات انسان می‌شود. امنیت ساختاری، اشاره به به نحوه ساخت، بلوکبندی، اشاره به دو طیف درون و بیرون، چیدمان فضا و عملکرد دارد. تفکیک بین

Table 1. Indicates the do's and don'ts of privacy in the home based on verses

Security dimension	Privacy strategy in the body	Effective privacy considerations in design	Chapter and verse
Structural	attention to home privacy	How to get permission to enter and how to enter the house	Noor 27, 28, 31, 37, 61-Cells 12-Women 23-Nahl 80
Structural	attention to home privacy	Privacy	Al-Imran 49, Yusuf 23, Nisa 100
Psychological	Interior design solution	Behavioral and speech etiquette of homeowners and privacy	Asra' 23-24
Psychological	Understand the rules and principles of space	Home entry etiquette for parents and others	Noor 29, 58, 59, 60, 61

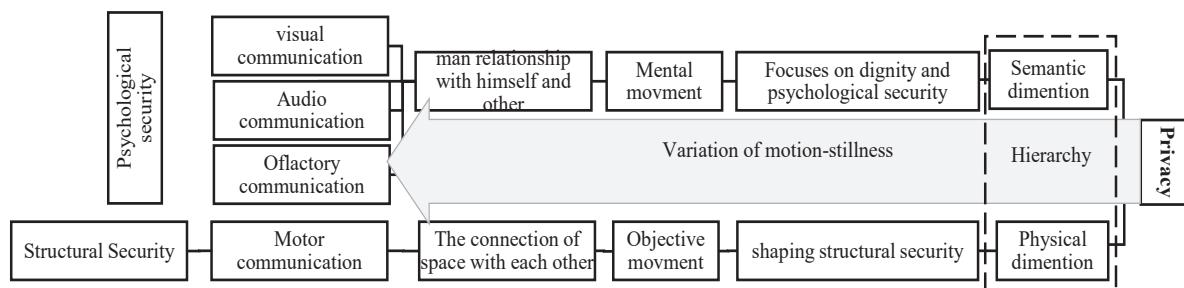

Fig.2. Conceptualmodel of privacy in different types of movement

خواهد بود (Pourmand & Rikhtehgaran, 2006: 49). وجه مختلف حریم در اجزای خانه که معرف محیط مطلوب با آن است؛ بر مبنای مبانی و روایات اسلامی، بررسی شد و شاخه‌های مرتبه از معماران اسلامی آشنا به مبادی اسلامی و معاصر مورد پرسش قرار گرفت (جدول ۳). فرهنگ تفکیک فضاهای در اسلام به منظور جداسازی زنان از مردان و ضوابطی که در اصول اسلامی بیان شده است، لزوم رعایت حدود ارتباطی در اجزای مسکن، راه‌گشای معماران و طراحان در حد تنشیات حریم مورد انتظار افراد در هر جز مسکن است.

شما می‌خانه براساس تحلیل محتوا از متون و احکام اسلامی

داشتن حریم، ایجاد مرز می‌کند و تمام شئون زندگی و روابط اجتماعی و به تبع آن در معماری تاثیرگذار است، حجابی ایجاد می‌کند، مانع از تجاوز دیگران می‌شود. رعایت حریم در خانه، حافظ خلوت افراد است، تعادل میان بروون و درون ایجاد می‌گردد و شادی و آرامش ساکنان را فراهم

مسکن در فرهنگ اسلامی

مسکن مسلمان براساس نیازهاییش دارای دو بعد است: ۱- نیازهای معنوی (بعد معنایی)، ۲- نیازهای مادی (بعد کالبدی)؛ طبق احادیث مسکن اسلامی، پاسخگوی نیازهای اساسی مادی و معنوی است (شکل ۳). خانه جدای از شکل و ظاهر آن، باید انسان را به ذکر خداوند سوق بدهد (اعراف، آیه ۷۴). به عنوان مثال مسکن سنتی همواره براساس عقاید مذهبی ساکنین آن خلق می‌شده است؛ معمار مسلمان تا حد امکان به اصول، قواعد و روش‌های احداث خانه در آیات و احادیث توجه می‌نمود و لذا اثری که خلق می‌کرد بر مبنای آن الگوهای شکل می‌گرفت (Okhovat, 2011: 67) (جدول ۲).

موارد اشاره شده به سکون در خانه؛ برای تامین امنیت و آرامش برای ساکنین مورد توجه است. در مقابل سکون، حرکت‌های درونی خانه، اشاره به ویژگی‌های ارتباطی و تامین نیازهای انسانی از جمله نیاز حریم در خانه دارد. این نیاز به حریم با توجه محل سکونت انسان، بازتابی از این اندیشه

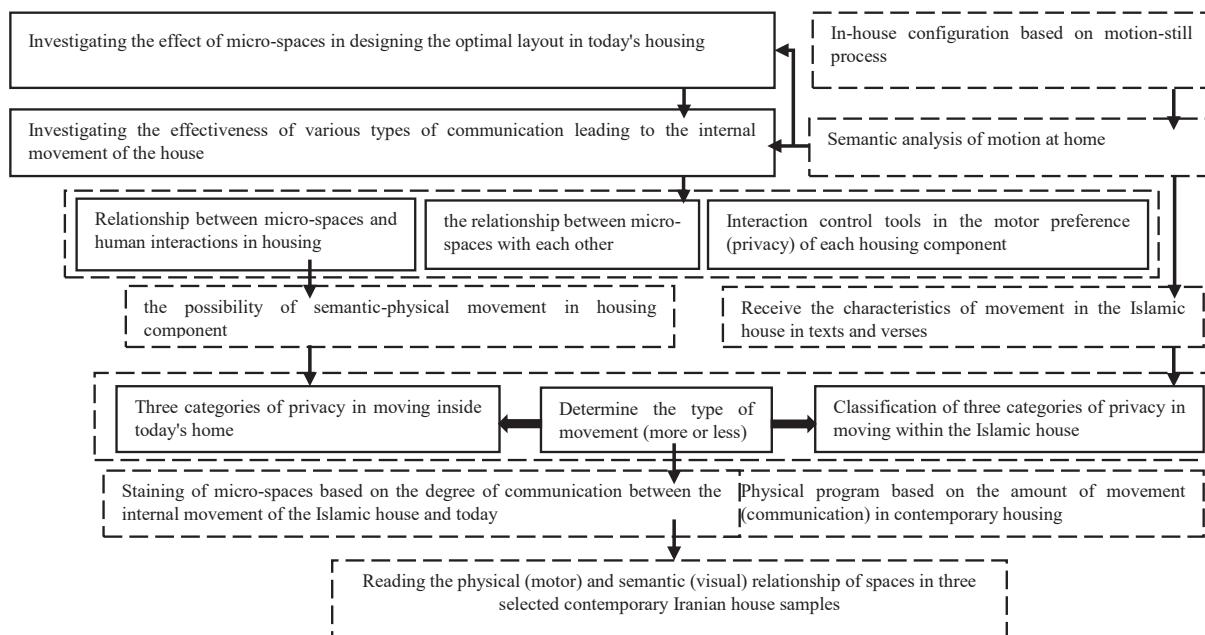

Fig.3. Diagram of the relationship between semantic-physical (mental-objective) movement and spatial diversity in housing components

Table 2. Classification of basic affairs in desirable Islamic housing leading to movement and stillness inside the house

Islamic housing	Basics pointing to the dimension of stillness in the home	Environmental solution
Facilitator of worship	Assisting man in the duty of servitude and worship	Helping to create special spatial qualities of "face and structure" of human beings (Aliabadi, 2005, pp. 10-12)
Family Intimacy Center	The house is the sanctuary of the family and the realm of the man and the woman is the party in that realm. The Islamic house is completely closed to the outside world, only the top of it is open to the sky.	The inner courtyard is surrounded on four sides or the garden is surrounded by a spring. (Burkhart, 1997, p. 189)
A picture of the world and the universe	The house is considered a symbol of the self (human being) and the manifestation of the cultural traditions of that society.	His place of residence will be a reflection of this idea. (Pourmand and Rikhtegaran, 2006, p. 49)

Table 3. Aspects of privacy in Islamic principles

(Mortada (2003); Abdul-Rahim (2008); Omer (2011) ; Rapoport, 1969; Mortada, 2003; Abdul-Rahim, 2008; Lim, 1987; Nasir, & Wan The, 1997; 2007) Fahey, 1995; Altman & Chemers, 1980)

The content of privacy in Islam	Privacy feature
Separation between men and women	Separation of entrances, hierarchies in terms of gender and direction of spaces to ensure and create visual privacy for family members and women
Separation between territories(private -public)	Defining boundaries between people, environment, and enclosed space for aliens showing a different pattern of behavior between friends and family
Cover (female)	Caring for and controlling behavior between men and women - creating security and tranquility where the private sector should be hidden (according to Quranic verses)
Architectural elements in connection with the creation of privacy	Creating security for family members and women - Entrance doors, walls, windows, openings, guards and curtains to prevent visual contact with the private place of women - Prophet: Covering the interior of the house with curtains and doors - According to the Quran, to protect family members and women Areas should be covered from the point of view of non-mahrams

مهمان را داشته باشد، سایر امور در درجه دوم این اهمیت است(جدول ۴). در جدول ۵، پیشینه موضوع و مطالعات مرتبط آورده شده است. در تحقیقات انجام شده با موضوع ارتباط، معرف شیوه جدیدی از حرکت در دو بخش فرهنگ‌پژوهی و حرکت و سکون در معماری ایرانی- اسلامی و توجه به اثر آن بر معماری معاصر قابل توجه است. فرهنگ تغییر یافته و جاری میان افراد با گذرا زمان در کالبد معماري به شکل

می‌آورد(Okhovat, 2011). دو نوع دسته‌بندی فضا در خانه‌ها وجود دارد، فضای عمومی، اشاره به فضایی که در برگیرنده خانه است و فضای خصوصی، فضاهایی با فردیت بیشتر(اتاق‌ها و فضای خدماتی) است. بر طبق روایات، تمام کارکردهای اصلی که خانه مطلوب اسلامی باید در برآورده شدن آن به ساکنین و مهمان، کمک کند، باید مکانی باشد تا بتواند شرایط به پا داشتن نماز، غسل، رفع حاجت، وضو و پذیرایی از

متون و روایات اسلامی، مدل حريمی (مزبندهای فضایی) برای خانه اسلامی ارائه شده است. تفاوت حريم‌ها در رابطه‌ای فضایی دوران معاصر، با ابزار کنترل کننده ارتباطی (حرکتی، دیداری، شنیداری، بوبایی) از عماران اسلامی معاصر (آشنا به الگوی حريم خانه اسلامی و مزهای ارتباطی حريم در خانه معاصر) مورد پرسش قرار گرفت. با رده‌بندی فرهنگ حرکت در خانه‌های معاصر براساس شناخت فرهنگ جاری حرکت در خانه‌های معاصر، مکان‌یابی فضاهای در خانه معاصر صورت پذیرفت.

متفاوتی بروز یافته است؛ این امر حرکت و سکون و توجه به ارتباطات میان افراد را تحت اثر قرار داده است. حرکت- سکون در فضایی مانند خانه در دو بعد کالبدی و معنایی، حريم فضایی^{۱۶} را تعریف می‌کنند. مقاله حاضر، اهمیت این حوزه را در تعیین رابطه‌ای انسانی (معنایی) که بر رابطه‌ای حرکتی (کالبدی) در نمونه‌های معاصر اثرگذار است، را بررسی می‌کند. چگونگی رابطه‌های انسانی در چیدمان فضایی خانه معاصر به دلیل تفاوت در شیوه و خاستگاه های افراد تفاوت کرده است. با بررسی خانه مطلوب از دید

Table 4. Classification of practices in the desired Islamic house based on narrations, adaptation of Islamic verses and narrations

Function	Suggest space	Type of space	Visual	Hearing	Olfactory	Movement
Prayer	bedroom	Private	Decorate with Al-Kursi verse (on the wall) to a height of 8 to 10 cubits	Recitation of the Quran in space	-	Embedded hierarchy to create comfort while performing the divine duty
Wash	Bathroom	Private	Hierarchy to keep the person comfortable	Audible range of water noise and washing-use of ventilation	Eliminate odors caused by bathing	Creating a space between hot and cold space to protect residents from harm
Relief	W.C	Private	Hierarchy of access from the interior of a service due to the need for coverage	Observe the auditory limits (water sound) - Use ventilation	Disposal of unpleasant odors	Protectors and curtains, shutters, etc. to maintain a completely private space for residents due to lack of coverage - Installation of visibility by rotating the space leading to the service space
Ablution	Kitchen	half private	Environmental safety for ablution, for adult women and girls	-	-	Protection and curtains, shutters, etc.: Protecting the private space of the residents due to lack of coverage - Installing the visibility by rotating leading to the service space
Honoring guests	Reception-living room	Public-half private	Respect for guest privacy (sense of security)	Create a secure audio environment for guests	Repel any annoying odor	Creating safe environmental and movement conditions in entering the guest space

Table 5. Background of the subject

Title	Target	Result
Manifestation of the concept of movement in contemporary architecture (Mahdavi Nejad and Naghani, 1390: 21)	Recognition of motion characteristics by combined method and case study	Investigating the existence of movement in both physical and semantic formats in traditional Iranian architecture
The role of movement and stillness components in the development of Iranian Islamic cities in order to create desirable satisfaction in humans (example: bazaar, mosque and house) ¹³	Investigating the concepts of motion and stillness in Iranian-Islamic architecture with descriptive-analytical	Provide key components of motion and stillness such as geometry, rhythm, fluidity and spatial continuity and hierarchy
Applied Islamic principles and culture to improve the quality of life in Islamic cities ¹⁴	Expressing the importance and role of residential areas in showing human culture in a descriptive-analytical method	Proposing strategies tailored to the geographical and cultural conditions for the design of today's urban housing
Efficient space architecture of traditional Iranian houses in response to human needs on physical and spiritual levels (Boroujerdi House and Zinat al-Muluk) ¹⁵	Investigating the efficiency and knowledge of the architecture of these houses and their impact on the behavior of their users by analytical-deductive method	Factors affecting the behavior and satisfaction of users are classified according to the physical, biological and spiritual needs of human beings and its application in life
House design in traditional urban context Case study: Design in traditional Qom context (Akrami and Zare, 2013: 55)	Attention to original traditional architecture and revival of historical architecture by descriptive-analytical method	Provide design criteria for architecture and life today
A semantic study on the concept of introversion in the Islamic city (Nari Qomi, 2010: 69)	Attention to introversion as the most prominent feature of Iranian-Islamic architecture with a comparative method	By defining introversion, providing a model for the relative topology of Islamic spaces and cities

مسکن.

۳. بررسی شیوه کنترل تعاملات با ابزارهای کنترل حرکت، دید، صوت و بو.

۴. حریم در جز مسکن (هر جز مسکن، برای برقراری حریم مطلوب برای افراد چه میزان ارتباطات انسان-محیط نیاز دارد؟).

معماران اسلامی، نظر خود را بر اساس طیف پنج گزینه‌ای لیکرت، ارتباط خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد، اعلام کردند. به منظور تحلیل داده‌ها، ابتدا به منظور بررسی پراکندگی نرمال داده‌ها، با آزمون اسمرینوف کولموگروف^{۱۷}، داده‌ها، تست شدند. به دلیل پراکندگی داده‌ها و حصول معناداری تفاوت ارتباط در بین انسان و اجزای خانه از آزمون ناپارامتریک کروسکال والیس^{۱۸} در نرمافزار اس‌پی‌اس، مورد آزمایش قرار گرفت. برای راستی آزمایی داده‌های ارتباط به دست آمده از آرای صاحب‌نظران معماری اسلامی، تعداد ۳ نمونه خانه برگزیده معاصر ایران، انتخاب و در این نمونه‌ها حرکت ذهنی که منتج به رعایت حریم دیداری می‌شود؛ با نرمافزار دیس مپ، فاکتور ارتباط و همپیوندی اجزای فضا و حرکت عینی که منتج به حریم حرکتی می‌شود؛ با فاکتورهای عمق نسبی و هم پیوندی، مورد بررسی قرار گرفت. در دو نوع حرکت معنایی شناخت چیدمان فضایی مطلوب در فرهنگ اسلامی مورد پذیرش افراد در موقعیت‌های زیستی متفاوت، این امکان را برای معماران ایجاد می‌نماید تا با ارزش حریمی هر جز خانه، چیدمان فضایی مطلوب حریم افراد در خانه معاصر ایرانی پیشنهاد نماید(شکل ۴). آزمون فرضیه‌ها به شرح زیر است:

۱- به نظر می‌رسد بین مؤلفه‌های موثر در انواع تعاملات انسان-محیط در هر جز عملکردی مسکن و چیدمان فضایی مسکن ارتباط معناداری وجود دارد.

روش انجام پژوهش

نوع پژوهش حاضر کاربردی است و روش به صورت اسنادی- تحلیلی و پیمایشی است. ادبیات موضوع و پیشینه پژوهش از روش کتابخانه‌ای و جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه برای دستیابی به شاخصه‌های فرهنگی حرکت و ارتباط انسان- محیط و میزان اثر شاخصه‌های ارتباطی در تعریف حریم اجزای مسکن اسلامی، از روش میدانی استفاده شد. جهت شناسایی نیازهای روانی و انسانی که در خانه (توصیه شده در اسلام) در صدد ایجاد شرایطی برای برقراری ارتباط اعضا خانواده با یکدیگر، نحوه ارتباط والدین با هم، با فرزندان، ارتباط خانواده با مهمان، با همسایگان، امور مانند انجام کارهای روزانه و...، است. با توجه به آیات و احکام، در قالب کلی اصول انواع ارتباطات موجود در مسکن اسلامی به منظور برقراری محیط حریم‌مند برای افراد ساکن در خانه به صورت مختصر بیان شد. انواع ارتباطات موجود در مسکن اسلامی، محتوای تعاملات، شیوه کنترل تعاملات، انواع ارتباطات اجزای مسکن با یکدیگر که در فرهنگ جاری افراد در مسکن هر جز مسکن بررسی شد. پاسخ‌دهندگان با توجه فرمول کوکران، از میان ۷۸ معماران اسلامی به عنوان آگاه به متون اسلامی و معماری معاصر اسلامی در ایران داشتند؛ به منظور فرهنگ‌پژوهی از رفتار حریمی مطلوب در بین افراد ساکن در خانه‌های ایرانی همراه با فرهنگ اسلامی انتخاب شده است. پرسش از جامعه هدف، به چهار دسته سوال کلی تقسیم می‌شود:

۱. میزان تاثیرگذاری و تاثیرگذاری هر جز مسکن از محیط اطراف به منظور شناسایی میزان برونگارایی و درونگارایی انواع ارتباطات انسانی در هر جز مسکن.
۲. بررسی میزان برقراری انواع ارتباط در هر جز

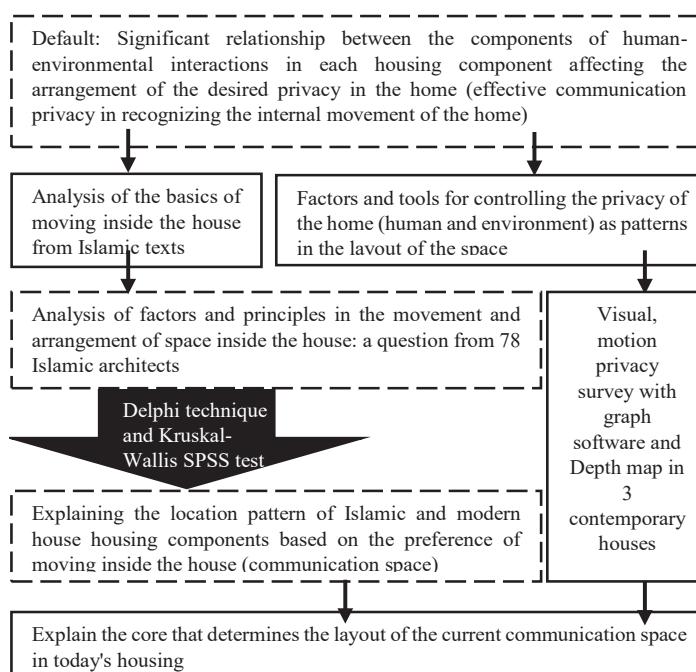

Fig.4. Research Process Diagram

یافته ها

بررسی میزان میانگین تاثیرپذیری-گذاری هر جز مسکن بر چیدمان سایر فضاهای (با آزمون کروسکال والیس)

با برآورده میزان حريم ارتباطی مطلوب افراد در دوره معاصر و اثربخشی هر جز مسکن بر سایر اجزا، حرکت درونی خانه میشود. میزان و شکل حرکت درون خانه در طراحی مکانیابی ریزفضاهای نقش مهمی دارد.

تاثیرگذاری: سرویس بهداشتی، حیاط و آشپزخانه، تاثیرگذاری زیادی نسبت به سایر فضاهای در چیدمان حريم کالبد مسکن دارند، به نحوی که با قرار گرفتن سایر فضای در ارتباط با فضاهای تاثیرگذار میتوان ارتباط حريمی مطلوبتری را برای ساکنین ایجاد نمود. به نحوی میتوان تعبیر نمود که فضاهای تاثیرگذار، حلقه های خدماتی هستند که دسترسی این اجزاء، برای برقراری ارتباط مطلوب محیط، حائز اهمیت است(شکل ۵).

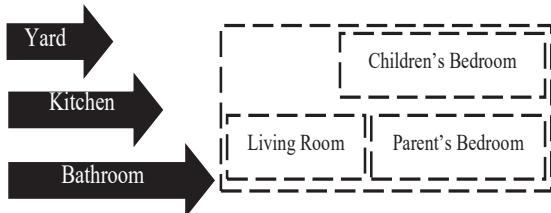

Fig.5. Effective components of housing in the layout of the privacy of other housing components

تاثیرپذیری: در حوزه خصوصی، فضاهای خواب، به دلیل اهمیت در داشتن ارتباط محدود با سایر فضاهای در صورت عدم رعایت دقت در ارتباط، حريم افراد در این جز مسکن، صدمه میبینند. در حوزه نیمه خصوصی و عمومی، ارتباطات افراد با برنامه و مدیریت ساکنین انحصار میشود؛ به نحوی نشان دهنده، کنترل روابط و حرکت در این اجزا است(شکل ۶).

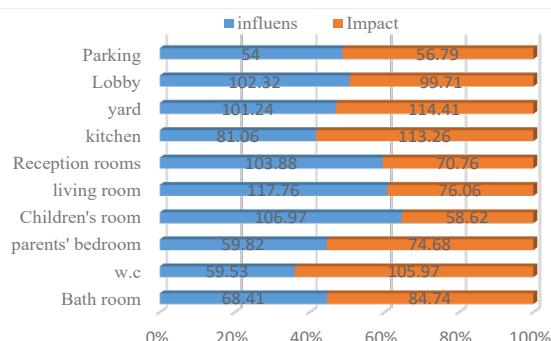

Fig.6. Impact-Layout Diagram of Housing Components in the Location Design of Home Micro spaces

تفاوت انواع تعاملات در فرهنگ جاری افراد ساکن در هر جز مسکن معاصر ایرانی با آزمون کروسکال والیس

انواع تعاملات انسانی در محدوده خانه وجود دارد؛ تنوع این ارتباطات، مدل حريم فضاهای و الگوی چیدمان حرکت در خانه را بیان میکند. حیاط و نشیمن با ارزشی یکسان، خواب والدین و آشپزخانه در یک حدود فضایی، پذیرایی و خواب والدین با

۲- به نظر میرسد میتوان با شناخت تفاوت اندازه مولفه های ارتباطی تعریف کننده حريم مورد نیاز افراد در هر یک اجزای مسکن و ارائه راهکاری محیطی در جهت طراحی مؤثر بر شکل گیری چیدمان فضایی مطلوب حريم افراد کمک نمود.

سنجد پراکندگی نرمال داده ها در پرسشنامه

در آزمون، مجموع از ۰/۰۵ کوچکتر است پس داده ها نرمال پراکنده نشده است. به منظور تحلیل داده ها امکان استفاده از آزمون های پارامتریک نیست. آزمون کروسکال والیس، معناداری ارتباط در بین فضاهای را نشان داده و با مقایسه میانگین هر شاخصه، بیشترین تا کمترین میزان ارتباط در هر جز مسکن قابل سنجش و مقایسه است. جامعه آماری، براساس فرمول کوکران، با حجم نمونه مشخص، ۷۸ پرسشنامه بین معماران اسلامی فارغ التحصیل از سه دانشگاه معماري در ایران، که معمار آگاه به مبانی اسلامی را آموزش داده است، تعیین شد.

Table 6. Normality of types of interactions and tools for interaction control with Kolmogorov-Smirnov test

Statistical Society	78
Total data normality	0.024

بررسی پایایی و روایی

پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ سنجیده شد. چنانچه ضریب آلفای کرونباخ ۰/۷۶ بیشتر باشد، پرسشنامه از پایایی مطلوبی برخوردار است که در این پژوهش برابر ۰/۷۹۶ بوده که نشان از همسانی درونی و پایایی مناسب است و بدین ترتیب از همبستگی درونی پرسشها اطمینان حاصل شد.

Table 7. Determining the reliability of the questionnaire

Cronbach's alpha	Cronbach's alpha based on standardized items	Number of items
0.796	0.8	13

جهت بررسی روایی پرسشنامه، از روش تحلیل عاملی استفاده شده است. چنانچه مقدار این آماره بیش از ۰/۷ باشد همبستگی های موجود برای تحلیل عامل بسیار مناسب است. براساس یافته های حاصل از تحلیل عاملی، مقدار KMO^۱ در این پژوهش برابر است با ۰/۷۴۶ که نشان می دهد تعداد نمونه برای تحلیل عاملی مناسب می باشد. مقدار بارتلت ۹۸۶/۳۳۴ بوده است با ۵۵ درجه آزادی، حاکی از مناسب بودن همبستگی متغیرهای وارد شده برای تحلیل عاملی می باشد.

Table 8. Bartlett and KMO test results

Statistical index	the amount of
KMO	0.746
Bartlett spherical test	986.334
Degrees of freedom	55
The significance level	0.000

ابزارهای کنترل تعاملات، در فرهنگ جاری افراد در هر جز مسکن معاصر با آزمون کرووسکال والیس

حریم در فرهنگ حرکت در خانه امروزی، به گونه‌ای است که سرویس‌ها و خواب والدین را با کمترین ارتباط در ابزار حرکتی تا پویایی به معنی ترجیح حریمی زیاد است. ترجیح حریمی میانه در فضای حیاط، لابی، خواب فرزندان و فضای خدماتی و ترجیح حریمی کم و ارتباط بیشتر برای آشپزخانه، پذیرایی و نشیمن است (شکل ۹).

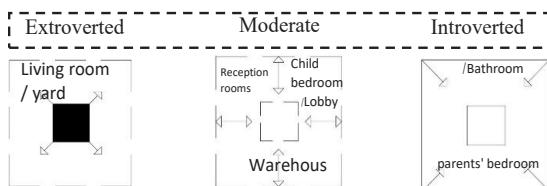

Fig.9. Pattern showing the tendency of housing components to move through introverted to extroverted jurisprudence

بررسی ارتباطات موثر سایر اجزای مسکن بر شکل‌گیری حریم فضایی

ارتباط هر جز مسکن با ارتباطات انسان-محیط موجود در مسکن معاصر ایرانی، که توسط آزمون کرووسکال والیس بر مبنای لزوم ارتباط زیاد تا کم (حریم) در جز مسکن؛ میزان اثر ریزفضاهای در برقراری ارتباط با سایر اجزا مقایسه شد. بر طبق یافته‌های حاصله از گرافهای ارتباط، فضای نشیمن و حیاط، جز فضاهای با حرکت و تردد زیاد، فضای برونگرای مسکن معاصر و فضای حمام، سرویس بهداشتی و خواب والدین، در دسته فضاهای کم حرکت و درونگرا قرار گرفته‌اند؛ در الگوی حرکت به منظور تعیین مکان‌یابی ریزفضا با حساسیت به مزهای حریم، مبنای قرار گرفت (شکل ۱۰ و جدول ۱۰). الگوهای در رده‌های حریمی، براساس تحلیل داده‌ها از پرسشنامه، براساس الوبت‌دهی به فضاهای در هر ارتباط انسانی و ابزارهای کنترلی حرکت درون خانه، استخراج شد. در ادامه براساس ترجیح ارتباطی که هر ریزفضا با سایر فضاهای دارد، بر طبق الگوهای ارتباطی به دست آمده، دیاگرام‌های ارتباطی (برنامه فیزیکی مطلوب خانه‌های معاصر) از اجزای مسکن ترسیم شد (شکل ۱۱ و ۱۲).

ارائه الگوهای چیدمان حریم با تحلیل شاخصه‌های حرکت در خانه

به منظور حصول جانمایی متناسب با میزان حریم موجود در مسکن معاصر، براساس برنامه فیزیکی و لکه‌های فضایی حاصل شده از ترجیح ارتباط هر جز مسکن، هسته تعیین کننده چیدمان حریم خانه امروزی در مقایسه با خانه اسلامی مطابق شکل ۱۱ و ۱۲، به دست آمد. متغیرها و راهکارهای معمارانه، جهت طراحی چیدمان حرکت در فرهنگ جاری خانه امروز، در جدول ۱۰ نشان داده شده است.

حساسیت‌های متفاوت در برقراری ارتباط با محیط و انسان در یک حدود فضایی است، بدین معنا که فضاهای با حدود فضایی که تعريف شده‌اند؛ حرکت و سکون (ارتباط انسان و محیط) را با میزان ارتباط‌هایی که با محیط ترجیح دارند، نشان می‌دهند (شکل ۷).

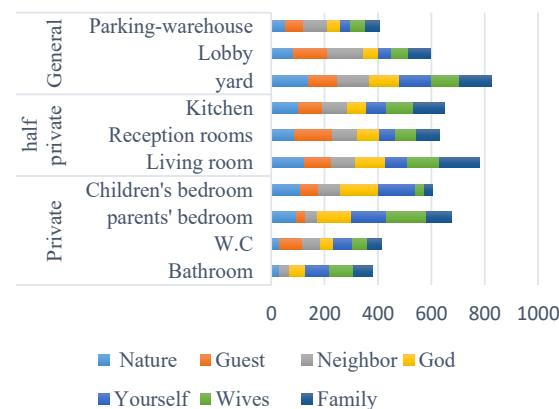

Fig.7. Diagram of the types of interactions in the current culture of people living in each component of contemporary Iranian housing

میانگین ارتباط موجود در فرهنگ جاری افراد ساکن در هر جز مسکن معاصر با آزمون کرووسکال والیس

در خانه امروزی، دستشویی، حمام و پارکینگ با کمترین ارتباط با دیگر فضاهای است. در مکان‌یابی، ترجیح این است که فضاهای با ارتباط کم (بیشترین حریم فضایی نسبت به سایر فضاهای) در محدوده استفاده ساکنین است و ایجاد دسترسی برای اعضای ساکن ضروری است. لابی، آشپزخانه، پذیرایی، خواب‌ها، در دسته ترجیح حریم و برقرار ارتباط میانه قرار دارند. در الگوی حریم و مبانی خانه مطلوب اسلامی، خواب والدین در حریم خیلی زیاد و با کمترین ارتباط با سایر اجزای مسکن قرار داشت. حیاط و نشیمن در ترجیح حریم کم و ارتباط زیاد با سایر اجزا است، با این تفاوت که در الگوی خانه مطلوب اسلامی، نشیمن در رده حریم میانه قرار داشت (شکل ۸).

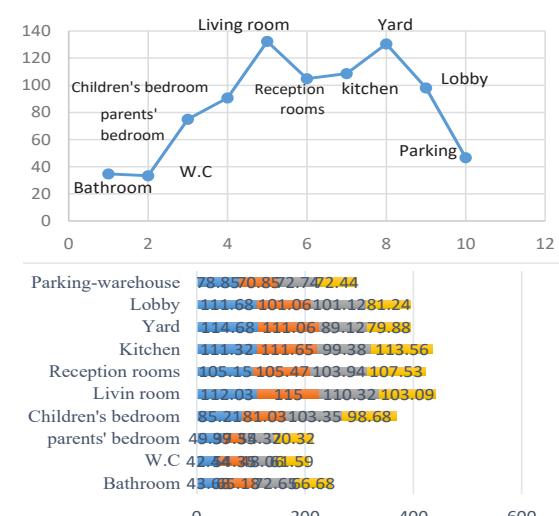

Fig.8. From above in order: showing the preference of communication in each component of contemporary Iranian housing - a study of the ratio of control tools shaping in motion

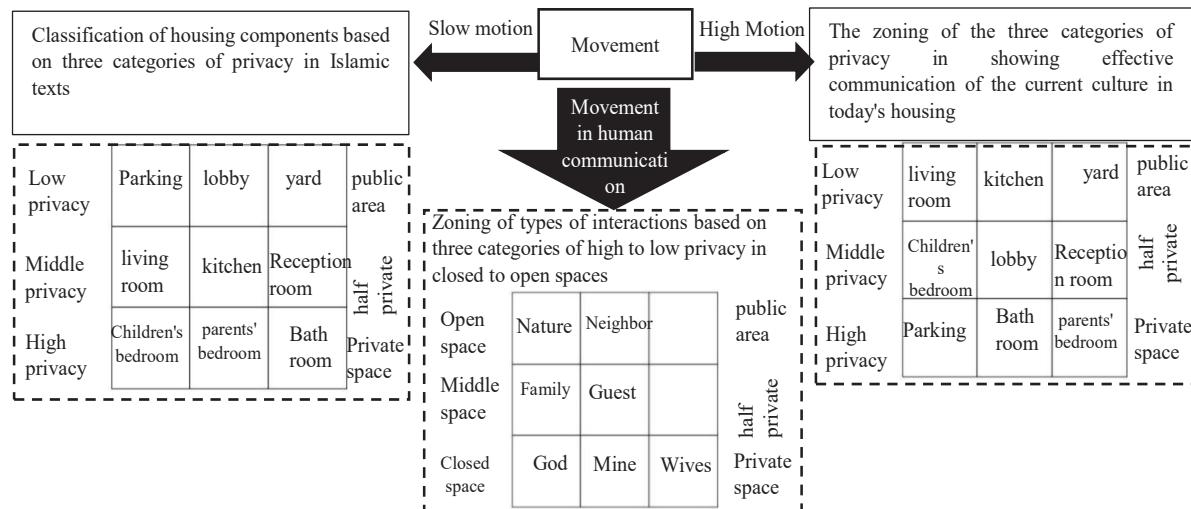

Fig.10. Preference for arranging small spaces in three categories of space according to the types of movement in the Islamic and contemporary house

Table 9. Investigating the relationship between housing components and other spaces in today's housing

Microspheres	parents' bedroom	Child bedroom	living room	Reception rooms	Kitchen	Bathroom	W.C	Lobby	Yard
High Communication	Bathroom	Bathroom Yard	Kitchen Yard	Entrance	Warehouse Parking	Bathroom Bedroom	Entrance	Bathroom	Warehouse Parking
Middle Communication	Other spaces	Bathroom Entrance	Reception Entrance Bedroom	Bathroom Kitchen	Entrance Bedrooms Yard	-	-	Warehouse Parking	Bedrooms
Low Communication	Entrance	-	Bathroom	Yard Bed room	-	Entrance	Yard	-	

خوانش چیدمان حریم حرکتی و بصری در نمونه خانه برگزیده معاصر ایران

براساس الگوی پایه چیدمان حریم به دست آمده از آرا صاحب نظران معماری اسلامی که تجربه زیست در خانه های معاصر را دارند و آگاه به فرهنگ و نیازهای حریم معاصر و اسلامی هستند، ارائه شد. در این الگو که منجر به چیدمان ساختاری و روانی حرکت درون خانه می شود، برای شناخت چیدمان حریم موجود در خانه ها، انواع حرکت- سکون در مصادق های معاصر، بررسی شد. دو نوع حرکت، که منجر به ۱- حریم دیداری با گراف بصری در نرم افزار دیپس مپ؛ ۲- حریم ارتباط فضاهای (حرکتی) با گراف توجیهی در نرم افزار ای گراف مورد دقت قرار گرفت.

تعییه حریم شنیداری و بویایی در مرتبه های بعدی توجه در چیدمان فضاهای و نحوه قرار گیری عناصر عملکردی در خانه هستند. با بررسی و توجه به حریم بصری و حرکتی توسط طراحان فضا، حریم شنیداری و بویایی تا حد قابل توجهی حفظ خواهد شد (جدول ۱۱).

الف- گراف بصری با شاخصه های ارتباط و هم پیوندی حرکت- سکونی را در ساختار نشان می دهد که منجر به حریم سازی و بیان ارتباطات دیداری در فضا می شود. سه درجه کم، میانه و زیاد از حرکت درونی در خانه براساس شاخصه ارتباط و هم پیوندی در سه نمونه خانه معاصر دیده می شود که تنوعی از چیدمان حریم دیداری را در خانه نشان می دهد.

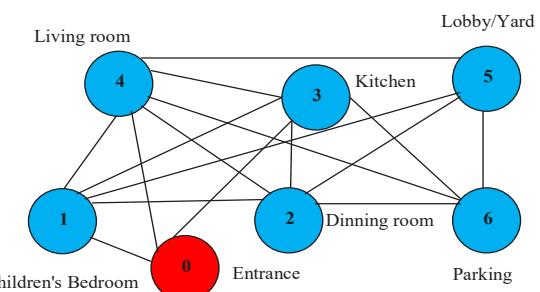

Fig.11. Right to left: Physical program based on the amount of movement (communication) in contemporary housing with A-graph²³ - Determining the relative boundaries and space spots in each part of housing based on the need for communication with the characteristics of effective interactions in the internal movement

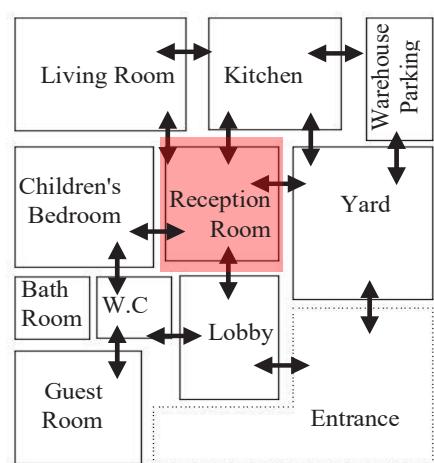
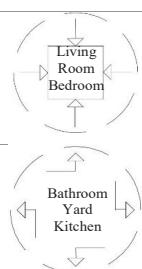
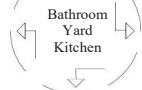
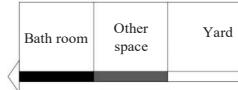
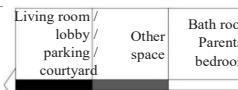
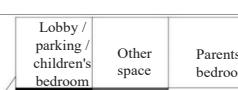
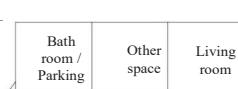
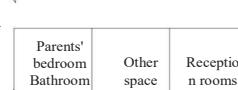
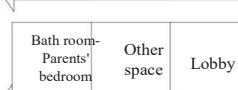
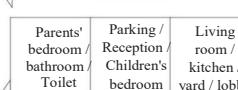
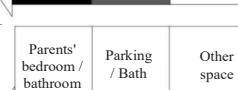
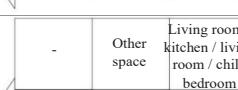

Fig.12. Location of Micro - Spaces in Today's Housing According to the Core Determinant in the Layout of Privacy (Reception) and Movement in the Home

Table 10. Variables and architectural solutions to design the movement arrangement in the current culture of today's home

The dependent variable		Independent variable (general and theoretical solutions)		A solution in designing the location of micro-spaces	Conceptual model for locating microspaces
Objectively	Mental	Objective privacy	Mental privacy		
Internal movement of the house (stillness-movement) environmental boundaries	Communications in housing	Arrangement and separation of internal and external boundaries in each housing component	Impressive arrangement of other components	High sensitivity of catering location, sleep of parents and children in order to arrange privacy relative to other components	
			Impressive layout on others	Determining the boundaries of bathrooms, bathrooms, courtyards and kitchens as the primary core (stain) in layout design	
	Content of interactions	Boundaries of communication (privacy) between residents with others and the environment	With nature	Yard with low privacy, among the most connected to nature and services, with high privacy, nature is allowed to enter in a minimal state.	
			With yourself and God	High privacy (low communication): The parents' bathroom and bedroom are in a private area with high privacy. Communicate with yourself with the utmost care in the services and bedrooms of parents.	
			With spouses	Most communication between spouses in the sleeping area and least communication, Bathroom and children's bedroom	
			With family	Installing family communication in the living room with the most communication and the least access to Bathroom	
			With guests	Respect for guests in the reception with the most communication and in the bathroom and parents' bedroom with the least communication	
	How to control interactions	Communication control tools (privacy relations)	With a neighbor	Preference for low privacy in the face of the neighbor, communication with the bathroom and parents' bedroom, maximum communication with the lobby	
			Movement	Most privacy and least communication paths in parents' sleep and bathroom	
			Visual	Spaces with less space, with more visual connection alongside other components	
			Hearing	Parents' bedroom, bathroom with a lot of privacy - with minimal communication	
		Olfactory		Spaces with low olfactory privacy and sensitivity	

چگونگی حرکت درونی فضا(خانه) را نشان می‌دهد. فاکتور عمق نسبی، به عنوان یک داده میانه، در نظر گرفته شده است(عمق هر فضا برابر است با تعداد فضاهایی که باید از مبدأ طی کرد تا به آن فضارسید). هم‌پیوندی و افتراق فضا با مرتبه نسبی دارای رابطه معکوس می‌باشد. هر چه این مقدار کمتر باشد، گره مورد نظر با دیگر گرهها ارتباط نزدیکتری داشته و به عبارت دیگر در دسترس‌تر است و هر چه افتراق فضاهای بیشتر باشد، نشان دهنده خصوصی‌تر بودن فضاهای خواهد بود(جدول ۱۲).

شاخصه هم‌پیوندی در فضای پذیرایی بیشتر از سایر قسمت‌ها در خانه‌ها دیده می‌شود. ارتباط و هم‌پیوندی زیاد و حریم سازی کم، نشان از حرکتی درون خانه است که به عنوان عنصر رابط، سایر فضاهای را به هم مربوط می‌کند.

ب- گراف توجیهی با شاخصه‌های عمق نسبی و هم‌پیوندی، ارتباطات و حرکت بین اجزای فضا را نشان می‌دهد. شاخصه عمق نسبی، فاصله‌گذاری در چیدمان اجزای فضا را نشان می‌دهد که یکی از شاخصه‌های چیدمان حریم ساز در فضا و نمایش

Table 11. Exponential graph with Deps Map software and explanatory graph with graph software of three examples of selected contemporary houses in Iran

Selected Contemporary House	Semantic motion reading - visual space		Physical Motion Reading - Motor Privacy	
	Visual graph		Justification graph	Ground plan
	Visual communication	Visual integration		
1 House No. 7				
2 Zanjan House				
3 IlkhanehHouse				
Guidance	Red indicates a high correlation Blue, low correlation	Red, a lot of integration Blue, low integration	 Zero space of origin Space with the greatest depth	 Number of spaces The connection between two spaces

Table 12. Privacy data extracted from graph justification with graph software in three selected contemporary house samples

Contemporary House	Spaces	Relative depth	Integration
1 House No. 7	Private	5	6.28
	half private	4.18	5.78
	General	3.48	7.16
2 Zanjan House	Private	4	2.16
	half private	3.41	2.58
	General	2.75	3.41
3 Ilkhaneh House	Private	3.16	2.83
	half private	3	4.50
	General	2.91	3.33

در نمونه خانه‌های بررسی شده، فاصله‌گذاری در چیدمان فضاهای خصوصی بیشتر و همپیوندی کمتر از از سایر فضاهای است. فاصله و همپیوندی دو فاکتور معرف چیدمان حریم در خانه است که تبع آن، حرکت درونی خانه را با توجهات ساخت در کالبد میسر می‌کند. فضاهای تاثیر پذیر از دیگر فضاهای در طراحی چیدمان (خوابها و سرویس‌ها)، حریم‌سازی زیاد و حرکت درونی کم و فضاهای تاثیرگذار (نیمه خصوصی و عمومی) حریم‌سازی کم و حرکت درونی زیاد است. در الگوی پایه چیدمان فضاهای پذیرایی به عنوان فاکتور واسط فضای خصوصی و عمومی، جز فضاهای تاثیرپذیر شناخته شد. در نمونه خانه‌ها، پذیرایی در دسته فضای عمومی با حریم‌سازی کم و حرکت درونی زیاد، در میان فضای خصوصی و عمومی به هسته شکل دهنده چیدمان قرار می‌گیرد. در خانه‌های ایرانی، فضاهایی در حدفاصل فضاهای باز و بسته، فضایی با عنوان سرپوشیده قرار دارد. فضای سرپوشیده، فضایی است که حضورشان ارتباط تازه‌ای را با طبیعت، نور و اقلیم باعث شده و امکانات متفاوتی را برای فضاهای

اهل خانه و معاشرت‌های آنان فراهم آورده است. کوچکترین نوع فضاهای سرپوشیده که تحت عنوان ایوانچه یا طاق‌نما، عموماً در اطراف حیاط شکل می‌گیرند و حیاط هسته تعیین کننده چیدمان حریم در خانه ایرانی تعریف می‌شود. لزوم رعایت حریم در خانه براساس متون اسلامی، دو هسته درون و بیرون را ملزم به قلمروسازی در چیدمان ساختماری خانه می‌کند که در پی آن حرکتی در درون فضاهای ایجاد می‌شود. در خانه معاصر، پذیرایی به عنوان عنصر رابط، در طراحی چیدمان اجزا فضا، مشخص شده است (جدول ۱۳).

نتیجه‌گیری

مطابق با طراحی چیدمان حریم در فضا بر مبنای متون اسلامی، درخانه با ۴ نوع حریم دیداری، حرکتی، شنیداری و بیوایی که دو دسته فضای درون و بیرون را ملزم به رعایت باید و نباید ساختاری می‌کند، مواجه هستیم. در طراحی چیدمان حریم، پذیرایی و خواب‌ها جز فضاهای تاثیرپذیر از سایر اجزا مسکن بودند. اندازه ارتباط اجزای مسکن برای برقراری ارتباطی که منجر به حرکت درونی خانه است؛ حیاط، نشیمن و آشپزخانه جز فضاهای با تمایل ارتباط زیاد (فضای برونقرا) و سرویس‌ها و خواب والدین با تمایل ارتباط زیاد در انسان و محیط (فضای درونگرا) شناخته شد. سه رده حریم برای اجزا در مسکن امروز و اسلامی ارائه شد. با مشخص شدن تمایل ارتباط هر جز مسکن در خانه امروزی، برنامه فیزیکی مطلوب چیدمان حریم، منجر به جانمایی ریزفضاهای در خانه امروزی شد. در الگوی پایه از چیدمان حریم در خانه براساس آرای نظر معماران اسلامی، دو هسته درون (فضای خصوصی) و بیرون (فضای عمومی) و پذیرایی به عنوان هسته رابط فضاهای

Table 13. Comparison of the main cores of the pattern of privacy layout, representing the inner movement of the Islamic house-modern

Type of house	The determining determinant	Privacy layout pattern based on motion analysis
The core that determines the layout of privacy in the Islamic house	Family privacy (private)	
The core that determines the layout of privacy in today's home	Reception (interface element between outside and inside)	
The core that determines the layout of privacy in a traditional (Iranian) house	Yard (interface element between inside and outside)	

18. KRUSKAL-Wallis Test

از جمله آزمون‌های ناپارامتری مشابه آزمون آزمون فریدمن است که در این آموزش نرم افزار SPSS، متناظر با آزمون F می‌باشد، مانند آزمون F تعداد گروه‌ها بیش از دو باشد، و مقیاس اندازه گیری دست کم، ترتیبی باشد.

۱۹. ساختار کفایت نمونه Kaiser-Mayer-Olkin یا به اختصار KMO و پرده تحلیل عاملی اکتشافی است و نشان می‌دهد آیا داده‌ها برای انجام محاسبات تحلیل عاملی اکتشافی کافی است؟
۲۰. ترجیح حریم زیاد و قرار گیری در فضاهای با حرکت و ارتباط کم در تحلیل‌ها، حریم با ارتباط رابطه عکس دارد.
۲۱.

22. AGRAPH

۲۳. در خانه‌های ایرانی، فضاهایی در حدفاصل فضاهای باز و بسته، فضایی است که حضورشان عنوان سرپوشیده قرار دارد. فضای سرپوشیده، فضایی است که ارتباط تازه‌های را طبیعت، نور و اقلیم باعث شده و امکانات متفاوتی را برای فعالیت‌های اهل خانه و معاشرت‌های آنسان فراهم آورده است. کوچکترین نوع فضاهای سرپوشیده که تحت عنوان ایوانچه یا طاق‌نما، عموماً در اطراف حیاط شکل می‌گیرند.

تشکر و قدردانی

موردي توسيط نويسنديگان گزارش نشده است.

تعارض منافع

نويسنديگان اعلام مي دارند که در انجام اين پژوهش هيچ گونه تعارض منافعی برای ايشان وجود نداشته است.

تايديه‌های اخلاقی

نويسنديگان متعهد مي شوند که كلية اصول اخلاقی انتشار اثر علمی را براساس اصول اخلاقی COPE رعایت کرده‌اند و در صورت احراز هر يك از موارد تخطی از اصول اخلاقی، حتی پس از انتشار مقاله، حق حذف مقاله و پيگيري مورد را به مجله مي دهند.

منابع مالی / حمایت‌ها

موردي توسيط نويسنديگان گزارش نشده است.

مشاركت و مسئوليت نويسنديگان

نويسنديگان اعلام مي دارند به طور مستقيم در مراحل انجام پژوهش و نگارش مقاله مشارکت فعال داشته و به طور برابر مسئوليت تمام محتويات و مطالب گفته شده در مقاله را مي پذيرند.

References

- Abdul Rahim, Z., & Hashim, A. H. (2012). Behavioral Adaptation of Malay Families and Housing Modification of Terrace Houses in Malaysia. *cE-Bs, Architecture*, 1-14.
- Afrasiabi, Hussein; Khorrampour, Yasin (2015), Cultural Transcendentalism and its Relationship

الگوی معاصر هسته اصلی الگوی چیدمان حریم، فضای پذیرایی است که سایر عملکردها با تعیین فاصله (عمق) و نوع هم جواری (همپیوندی) با انواع عناصر کالبدی (طبقه، دیوار، پرده...) در ارتباط با هسته اصلی جای گذاری می‌شوند. چیدمان حریم از زیاد تا کم براساس انواع ارتباطات موجود و ابزار کنترلی در خانه امروزی ارائه شد که در نهایت منجر به طراحی مکان‌یابی حریم ریزفضاهای در خانه امروزی شد.

پي نوشت

- الله جعل لكم من بيتكم سكاناً و جعل لكم من جلوه الانعام بيتكم تستحقونها يوم عطائهم و يوم إقامتهم و من أصواتها وأوباراتها وأنصارها أناشأً و متعاماً إلى حين
- اذكروا إذ جعلكم خلفاء من بعد عاد و بوكم في الأرض تخدمون من سهولها قصوراً و تتحدون الجبال بيتكما / فاذكروا الله ولا تغروا في الأرض مفسدين
- خانه مؤمن به عنوان محل عبادت، امكان سکونت و عبادت را يجادمی کند
- (الروضة البهية في شرح اللمعة الدمشقية، ج ٤، ص ١٦٥)
- امام صادق ع: (الكافى، ج ٣، ص ٤٨)
- امام صادق ع: (الكافى، ج ٦، ص ٥٢٨)؛ (بحار الانوار الجامعية لدرر أخبار الأئمة الأطهار علیهم السلام؛ ج ٧٣، ص ١٥١)
- كتنز العمال، ج ١٥، ص ٣٩٢
- النبي ص (البحار الانوار الجامعية لدرر أخبار الأئمة الأطهار، ج ٧٣، ص ٤١٥١٨ - آیه ٦١ - ٢٨، ٢٧ - ٦١ سوره نور - فی معرفة الأحكام، ج ١، ص ١٣٤٨)
- العروة الوثقى، ج ١٤، ص ٣٣
- الصادق عليه السلام (توحید المفضل، ص ١٣٩)
- بحار الأنوار الجامعية لدرر أخبار الأئمة الأطهار، ج ٧٦: ٣)
- النبي صلی الله علیه و آله و سلم: (الجعفریات، ص ١٦٥ - کافی، ج ٢، ص ٥٠)؛ (الجعفریات، ص ٩٨)؛ «(أحكام النساء، ص ٥٦)؛ (تهذیب الأحكام، ج ٨، ص ١١٢)
- امام صادق ع: (دعائی الإسلام، ج ٢، ص ٥٠٥) - (جواهر الكلام في شریعت الإسلام، ج ٢٦، ص ٢٤٤)
- Role of movement and stillness elements in development of Iranian-Islamic cities in order to make optimal satisfaction in human
- Islamic Principles and Culture Applied to Improve Life Quality in Islamic Cities.
- Architectural Space Affordance of Iranian Traditional Houses in Response to Levels of Physical and Spiritual Human Need
- حریم فضایی: منظور تعریف مرزهایی در خانه است که منجر به شکل گیری شاکله اصلی سازمان فضایی خانه می‌شود.
- One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test

with Globalism among the Youth of Yazd. Iranian Cultural Research Quarterly, 8 (2), 189-215.

- Ahmadi Disfani, Yadaleh, and Mohammad Aliaabadi. (2011). An exploration of the shape of the traditional city from the perspective of Islamic thought. Bagh-e-Nazar Scientific-Research

- Quarterly, 19, 17-30.
4. Aliabadi, Mohammad (2015). Houses of the heart (a discussion of explaining some of the structural principles from the perspective of Islamic thought). *Oswa*, 1, Tehran.
 5. Altman, I., & Chemers, M. M. (1984). *Culture and Environment (basic concepts in environment and behavior series)*. New York: Cambridge University Press.
 6. Atapour, verse. (2015), Iranian-Islamic Housing, 17 May, Payame Noorastan University of Guilan, Rasht: 13-1.
 7. Burkehat, Titus. (1997). Sacred art, the basics of Islamic Art. Translated by Jalali Sattari, Soroush Publications, Tehran.
 8. Ebrahimi, Somayeh; Islami, Seyed Gholamreza (2019). Iranian Architecture and Urban Planning in Transition, 6, 14-3.
 9. Elahizadeh, Mohammad Hassan; Sorousi, Razieh. (2014). Housing modeling based on Islamic lifestyle. *Sabke Zendegi Eslami*. 1(1). 35-70.
 10. Fahey, T. (1995). Privacy and Family: Conceptual and Empirical Reflections. *Sociology Journal of the British Sociology Association*.24 (4), 687-702.
 11. Hashemi Rafsanjani, Akbar. (2005). Quran culture is the key to navigating the topics and concepts of the Holy Quran. Qom Seminary Islamic Propaganda Office Publications.
 12. Hemmati, Zahra; Shabbiri, Seyed Mohammad (2015). An Analysis of the Components of Promoting Environmental Culture, Case Study: Citizens of Shiraz. *Iranian Cultural Research Quarterly*, 8 (4), .215 – 197.
 13. Khajeh Nouri, Bijan; Parnian, Leila; Hemmat, Soghari. (2014). Study of the relationship between lifestyle and social identity (Case study: youth of Bandar Abbas). *Iranian Cultural Research Quarterly*, 7 (1), 94-69.
 14. Lim, J. Y. (1987). *The Malay House; Rediscovering Malaysia's Indigenous Shelter System*. Pulau Pinang: Institut Masyarakat.
 15. Mahdavi Nezhad, Mohammad Javad., Nagahani, Noshin. (2012). The Impact Of Visual Literacy On Perception Of Beauty In Architectural Buildings. *Armanshahr*, Volume 4(7), 51-61.
 16. Memarian, Gholamhossein., Hashemi Tagharajardi, Majid., Kamalipour, Hessam. (2010). The effect of religious culture on house formation: A comparative comparison of houses in the Muslim, Zoroastrian and Jewish neighborhoods of Kerman. *Iran Cultural Research Journal*, Vol: 3, Issue: 10. <https://civilica.com/doc/541671/>
 17. Mortada, H. (2003). *Traditional Islamic Principles of Built Environment*. New York: Routledge Curzon.
 18. Naghizadeh, Mohammad (2012). A reflection on understanding the basics of Iranian Islamic housing. *Monthly Book of Art Monthly*, 170, 54- 38.
 19. Naghizadeh, Mohammad; Asadzadeh Birjandi, Nasrin. (2013), Compilation of the foundations of contemporary housing based on the Islamic worldview, the second national conference on Islamic architecture and urban planning, 7-6 Azar, Tabriz University of Islamic Art, 19-1.
 20. Nahj al-Balaghah, translated by Dashti, Muhammad. (1379). Famous Publisher, Qom.
 21. Nasir, A.Fahey, T. (1995). Privacy and Family: Conceptual and Empirical Reflections. *Sociology Journal of the British Sociology Association*.24 (4), 687-702.
 22. Nasir, A.H., & Wan-The,W.H. (1997). *The Traditional Malay House*. Shah Alam: Fajar Bakti.
 23. Nayyeri Fallah, Siyamak., Khalili, Akram., Tajuddin Bin Mohamad Rasdi, Mohammad. (2014). Privacy Layers in Traditional Iranian Houses, Symbol of Religious Thought in Family Life Pattern. *The 1st International Congress on Religious Culture and Thought*. Boushehr.
 24. Nejati, Vahid. (2014). Designing socio-cognitive puzzles to measure cultural values and examine its validity. *Iranian Cultural Research Quarterly*, 7 (1), Spring 2014, 5 - 68.
 25. Okhovat, Haniyeh. (2011). Recognition of the identity components of traditional housing based on Quranic verses and hadiths. *Bi-Quarterly Specialized Journal of Interdisciplinary Research in the Holy Quran*, 3 (2), 86-68.
 26. Omer, S. (2011). *Housing Lessons from the Life of Prophet Muhammad (pbuh): The Subject of Privacy*. Retrieved April 23, 2012, from medina.net: <http://www.medinanet.org/home/10-housing/178-housing-lessons-from-the-life-of-prophet-muhammad-pbuh-the-subject-of-p>
 27. Pourmand, Hassan Ali; Rikhtehgaran, Mohammad Reza. (2006). The truth of the place and space of architecture. *Bi-Quarterly Journal of Islamic Art Studies*, (4).
 28. Rahim, A. A. (2008). *Housing from the Islamic Perspective*. Selangor: IIUM Press
 29. Rapoport, A. (2007). Some Further Thoughts on Culture and Environment. *Archnet-IJAR, International Journal of Architectural Research*, March 2008. 2(1). 16-39
 30. The Holy Quran. (2008). Al-Hadi Institute, the center for publishing the Holy Quran.
 31. Vasigh, Behzad; Azadeh Pashtunizadeh, and Mohammad Reza Bemanian. (2009). Places and housing from the perspective of Islam. *Journal of Interdisciplinary Research in the Holy Quran*, 3 (11): 93-102.
 32. Vasigh, Behzad; Pashtunizadeh, Azadeh. (2011). Concepts of residence in Islamic verses and hadiths. *Quarterly Journal of Housing and Rural Environment*, 29 (129), 65 -50.
 33. Zahedi, Parviz (2018). Urban processing and planning company. Tehran.
 34. Zinivand, Touraj; Amiri, Parvin (2017). Cultural imagery of Iranians in the mirror of Pollack's travelogue. *Iranian Cultural Research Quarterly*, 10 (4), 39-23.

علمی و فناوری سازی ایران

To develop and advance scientific advancement in the architecture and urban development fields and the qualitative development of specialist forces and progress educational and research affairs in the architecture, landscape architecture, urban planning, urban design, restoration of textures and buildings, industrial design fields and like them, the Semiannual Journal of Iranian Architecture and Urbanism(JIAU) has been publishing a scientific-research journal that has been published since early 2010 to document and enhance related research.

Aims

- Creating and promoting a suitable platform for the exchange of science and knowledge in the fields of architecture and urbanism.
- Documenting and strengthening research related to the fields of architecture and urbanism.
- Informing experts and researchers in the fields of architecture and urbanism of the latest findings and achievements of Iran and the world

Scopes

- Architecture (Sustainable Architecture, Technology and Energy in Architecture, Architectural Education)
- Landscape
- Art History
- Urbanism(Urban Planning, Regional Planning, Urban Design, Urban Management)
- Restoration and Protection of Textures, Buildings and Objects
- Industrial Design (Product Design, Art Research)

Publication Ethics

- All articles of the Journal are Open Access. Journal of Iranian Architecture and Urbanism (JIAU) follows the terms outlined by the Creative Common's Attribution (CC-BY) to be the standard terms for Open Access.
- We accept all terms and conditions of COPE about plagiarism and in case, any attempt of plagiarism is brought to our attention accompanied by convincing evidence, we act based on flowcharts and workflows determined in COPE.
- Journal of Iranian Architecture & Urbanism(JIAU) follows a double blind peer-review policy, and the submitted articles will be published after reviewing and editorial approval.

Licence Holder: Iranian Scientific Association of Architecture & Urbanism

Director-in-Charge: Mohsen Faizi

Editor- in- Chief: Mostafa Behzadfar

Internal editorial board (in alphabetical order):

Behzadfar, Mostafa; Professor of Urban Design, Iran University of Science & Technology.

Bemanian, Mohammadreza; Professor of Architecture, Tarbiat Modarres University.

Diba, Darab; Professor of Architecture, Islamic Azad University(Central Branch).

Etessam, Iraj; Professor of Architecture, Islamic Azad University(Science and Research Branch)

Faizi, Mohsen; Professor of Architecture, Iran University of Science & Technology.

Gorji Mahlabani, Yousef; Professor of Architecture, Imam Khomeini International University.

Hashemnejad, Hashem; Associate Professor of Architecture, Iran University of Science & Technology.

Khakhzand, Mehdi; Associate Professor of Architecture, Iran University of Science & Technology

Mazaherian, Hamed; Associate Professor of Architecture, University of Tehran.

Memarian, Gholamhossein; Professor of Architecture, Iran University of Science & Technology.

Mohammad Moradi, Asghar; Professor of Restoration, Iran University of Science & Technology.

Mozaffar, Farhang; Associate Professor of Architecture, Iran University of Science & Technology.

External editorial board (in alphabetical order):

Azari, Rahman; Associate Professor of Architecture, Penn State University, USA.

Karimi, Pamela; Associate Professor of Art History, University of Massachusetts Dartmouth, USA.

Sharifi, Ayyoob; Associate Professor of Sustainable Urban Design & Development, Hiroshima University, Japan.

Sharifi, Ehsan; Lecturer of Sustainable Architecture, The University of Adelaide, Australia.

Taleghani, Mohammad; Senior Lecturer in Landscape Architecture, Leeds Beckett University, Leeds, UK.

Editorial Manager: Mehdi Khakhzand

Editorial Expert: Anahita Tabaeian (Ph.D Candidate in Urban Studies)

Vol. 12, No. 2, Fall & Winter 2021

Editorial Advisor: Iranian Scientific Association of Architecture & Urbanism

English Language Editor: Soad Sarihi, Ph.D Candidate in Architecture.

Page and Cover Designer: Anahita Tabaean, Ph.D Candidate in Urban Studies.

Paging and Formating: Elham Mennati Moheb

Publisher: Iran University of Science and Technology

Number: 50 Issues

Price: 500000 Rls

Address: School of Architecture & Environmental Design, Iran University of Science & Technology (IUST), Narmak, Tehran, Iran.

Postal Code: 16846 - 13114

Email: iaau@iust.ac.ir

Web Site: <https://www.isau.ir>

Phone: +98 (21) 73228235

Fax: +98 (21) 77240468

Published articles are not necessarily the point of view of the journal and the responsibility of the articles lies with the respected authors.

This issue has been published with the support of the School of Architecture & Environmental Design, Iran University of Science & Technology (IUST).

Guide for Authors

We sincerely appreciate the authors' interest in choosing the scientific Journal of Iranian Architecture and Urbanism for publishing their scientific papers. Please read the authors' guide carefully to complete the judging and publication process.

1- The article must be derived from scientific research work and should not be previously published in any other journal or conference proceedings in the same or different languages. Authors are not allowed to submit their manuscripts simultaneously to more than one journal

2- We only receive research papers in our journal. Review papers are only received from experienced authors and architecture and urbanism pioneers, whose reviews revolve around the theoretical subjects in line with journal aims and perspectives.

3- Submission to this journal occurs online at <http://www.isau.ir>. Manuscripts submitted via email or in print are not processed.

4- Authors are responsible for the legal and scientific accuracy of their manuscripts. The scientific quarterly of "Journal of Iranian Architecture and Urbanism" reserves the right to reject, accept or edit manuscripts.

5- Submitted manuscripts that fall outside the scope and aims of the journal will be excluded from the evaluation process without external review, in the opinion of the editor(s) or editor-in-chief.

6- The official language of the publication is Persian. The manuscripts should be concise and correct in terms of grammar and writing style. The manuscript should not exceed the number of 17 pages (excluding abstract and references).

7- At least one faculty member must collaborate in the group of authors.

8- The author(s)' detail should only be included on a separate page entitled the author information page. The main body of the paper should not contain any identifying information, such as the authors' names.

9- Only one manuscript from each author can be processed at a time, and the processing of the second article is only possible when the full review of the first article has been completed.

10- In case the manuscript is derived from a thesis or dissertations, it is necessary to mention the name of the supervisor, the field of study, and the affiliation. Manuscripts derived from student theses and dissertations will be published jointly with the name of the supervisor, advisors, and the students. The supervisor is designated as the corresponding author.

11- It is necessary to adjust your manuscript using the template provided here.

12- Citations in the text and the bibliography should follow the APA referencing style. Download APA style here.

13- The costs will be received from the authors in different stages.

14- After the final and scientific acceptance of the manuscript, an extended English abstract, a visual abstract, a translation of the references, and a translation of tables and figures will be received for publication.

CONTENTS

Scientific Articles

Investigating the realization rate of the Eco-City indicators and the conceptual framework for its development based on residents' satisfaction (Case study: Ozgol neighborhood of Tehran) Mehdi Saidi, Mozhgan Ansari, Faezeh Torabinejad	5
Comparative study of definitions, functions, and elements of "Media" to examine the role of "Architecture" as a "Media" Pegah Payedar Ardakani, Hassan Zolfagharchadeh	25
Comparative study of altars in the grand mosques of Tabriz and Marand Sahar Toofan, Amir Jodaei	43
Translation theory in the analysis of the modern residential architecture in Turkey and Iran (1930s) Mohamamdhamed Mousavi	55
Evaluation of redevelopment capacity in abandoned manufactory - industrial lands of Yazd city Fateme Karimi, Samaneh Jalilisadrabadi	69
The design pattern of optimal combined envelope in generating solar electricity using genetic algorithm in Iran's cold climate Alireza Farhangi Khanghah, Yousef Gorji Mahlabani, Seyed Majid Mofidi Shemirani, Hossein Medi	83
The place conceptual model in concordance with the features of space and time (Case study: Imamzadeh Yahya in Tehran) Ghazaleh Goodarzi, Mostafa Behzadfar, Yousefali Ziari	107
The effect of resident's sense of belonging to the place on the neighboring facades of Isfahan Maadis Marjan Amjad, Farhang Mozaffar, Shirin Toghiani, Vahid Ghasemi	119
Investigation on attaining healthy housing by increasing sense of coherence in historical context with emphasize on salutogenic approach: Sang-e-Siyah community, Shiraz, Iran Mohadeseh Alsadat Hamidi, Mehdi Khakzand, Mohsen Faizi	137
Physical analysis and cognition of vernacular architecture in Leives village Sajad Moazen, Shina Sadberenji	153
Physical transformations in the tomb of Imamzadeh Abdullah in Shushtar: a manifestation of Iranian architecture in the transition from the Seljuk- Khwarezmshahi period to the Ilkhanate period Abbasali Ahmadi, Amin Ahmadi Siahpoosh	171
The effects of residential communities' physical boundaries on residents' perception of fear of crime: A comparison between gated, perceived gated, and non-gated communities in Ekbatan neighborhood, Tehran Mohammad Jalili, Alireza Einifar, Ramin Madani, Bruce Judd	189
A comparative study of Pirnia's principles in architecture and artifacts with industrial design styles Mohammad Zolfaghari, Nasser Koleini Mamaghani	205
Social sustainability analysis in residential complexes using SWARA-TOPSIS method Atafeh Yaghoubi, Zhila Rezakhani	217
Comparative study of thermal comfort simulation software in urban environment Roza Vakilnezhad	235
Explaining the concept of spatial hierarchy in the settlement model of Qajar period (Case study: Tehran aristocratic houses) Jahan Danesh, Khosrow Movahed, Malihah Taghipour	251
Reading the motion types in residential buildings based on the contemporary notion of privacy (Case study: Three selected houses of Iranian contemporary architecture) Fatemeh Baradaran Heravi, Mahdi Hamzenejad	265
Soundscape model in Shiraz Qajar gardens Amin Habibi, Sara Rahmani, Mahsa Saeedizadeh, Negar Mokari	281

Print ISSN: 2228-589X
Online ISSN: 2645-7148

JOURNAL of IRANIAN
ARCHITECTURE & URBANISM

Fall & Winter 2021

Volume 12 /Number 2

Available online at www.isau.ir